

Ikt. sz.: NEB/54-5/2016/KK

KK-4/2016. sz. ülés
(KK-9/2014-2018. sz. ülés)

J e g y z ő k ö n y v

az Országgyűlés **Magyarországi nemzetiségek bizottsága**
Köznevelési és kulturális albizottságának
2016. december 1-jén, csütörtökön, 10 óra 12 perckor
az Országgyűlés Irodaháza V. emelet 562. számú tanácstermében
megtartott üléséről

Tartalomjegyzék

Napirendi javaslat	3
Az ülés résztvevői	4
Az ülés megnyitása	5
A napirend ismertetése és elfogadása	5
A nemzetiségi civil szervezetek, kulturális egyesületek és csoportok szerepe a nemzetiségi kultúra, nyelv és hagyományok megőrzése, átörökítése terén	5
Hozzászólások	6
Hartyányi Jaroslava	6
Diramerján Artin	9
Avanesian Alex	10
Kjoszeva Szeptla	12
Kollátosz Fotisz	14
Sianos Tamás	16
Osztrogonác József	18
Mernyei Erzsébet	22
Brczán Krisztifor	24
Kérdések, hozzászólások	28
Egyebek	32
Az ülés berekesztése	33

Napirendi javaslat

1. A nemzetiségi civil szervezetek, kulturális egyesületek és csoportok szerepe a nemzetiségi kultúra, nyelv és hagyományok megőrzése, átörökítése terén

Meghívott előadók:

Avanesian Alex, az Országos Örmény Önkormányzat elnökhelyettese
Brczán Krisztfior, a "BÁNÁT" Szerb Kulturális Közhasznú Egyesület
Deszk elnöke

Diramerján Artin, az URARTU Örmény Színház tagja

Farkas Félix roma nemzetiségi szószóló, a "Lungo Drom" Mezőkövesdi
Szervezetének elnöke

Hartyányi Jaroslava ukrán nemzetiségi szószóló, a Magyarországi
Ukránok Kulturális Egyesülete elnöke

Kjoszeva Szeptla, a Bolgár Nyelvoktató Nemzetiségi Iskola igazgatója

Kollátosz Fotisz színművész, a Nemzetiségi Színházi Szövetség tagja, a
Kritikai Gondolkodás művészeti csoport vezetője

Osztrogonác József, a Magyarországi Horvátok Szövetsége elnöke

Sianos Tamás, a Hellasz Görög-Magyar Kulturális Egyesület elnöke

2. Egyebek

Az ülés résztvevői**Az albizottság részéről****Megjelent**

Elnököl: **Kölesné Kiss Erika** szlovén nemzetiségi szószóló, az albizottság elnöke

Hepp Mihály horvát nemzetiségi szószóló, az albizottság alelnöke

Giricz Vera ruszin nemzetiségi szószóló

Ritter Imre német nemzetiségi szószóló

A Magyarországi nemzetiségek bizottsága részéről

Alexov Lyubomir szerb nemzetiségi szószóló

Fuzik János szlovák nemzetiségi szószóló

Koranisz Laokratisz görög nemzetiségi szószóló

A Magyarországi nemzetiségek bizottsága titkársága részéről

Dr. Arczt Ilona főtanácsadó

Schweighoffer Anita, a bizottság munkatársa

Meghívottak**Hozzászólók**

Avanesian Alex, az Országos Örmény Önkormányzat elnökhelyettese

Brczán Krisztfior, a "BÁNÁT" Szerb Kulturális Közhasznú Egyesület Deszk elnöke

Díramerján Artin, az URARTU Örmény Színház tagja

Mernyei Erzsébet (Országos Roma Önkormányzat)

Hartyányi Jaroslava ukrán nemzetiségi szószóló, a Magyarországi Ukránok Kulturális Egyesülete elnöke

Kjoszeva Szeptla, a Bolgár Nyelvoktató Nemzetiségi Iskola igazgatója

Kollátosz Fotisz színművész, a Nemzetiségi Színházi Szövetség tagja, a Kritikai Gondolkodás művészeti csoport vezetője

Osztrogonác József, a Magyarországi Horvátok Szövetsége elnöke

Sianos Tamás, a Hellasz Görög-Magyar Kulturális Egyesület elnöke

(Az ülés kezdetének időpontja: 10 óra 12 perc)

Az ülés megnyitása

KISSNÉ KÖLES ERIKA szlovén nemzetiségi szószóló, az albizottság elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Jó napot kívánok! Tisztelettel köszöntöm önöket a 2016. évi őszi ülészak második albizottsági ülésén. Köszöntöm a Magyarországi nemzetiségek bizottsága Köznevelési és kulturális albizottságának jelenlévő tagjait. Köszöntöm a szószólótársaimat, akik az albizottság ülését megtisztelték jelenlétükkel, és nagy tisztelettel köszöntöm a körünkben megjelent kedves vendégeket, illetve az első napirendi pontunk előadóit. Az ő nevüket majd az előadások sorrendjében fogom mondani, illetve azt is természetesen, hogy melyik nemzetiséget képviselik.

A határozatképesség szempontjából megállapítom, hogy a Köznevelési és kulturális albizottság tagjai három fővel megjelentek. Érkezőben van német szószólótársunk, Ritter Imre, és távolmaradását jelezte Kreszta Traján román szószóló. Megállapítom tehát, hogy albizottságunk határozatképes. Mindenkinek eredményes, jó munkát kívánok!

A napirend ismertetése és elfogadása

A folytatásban ismertetem a két napirendi pontunkat. Mai ülésünk fő napirendi pontja a nemzetiségi civil szervezetek, kulturális egyesületek és csoportok szerepe a nemzetiségi kultúra, nyelv és a hagyományok megőrzése, átörökítése terén. A második napirendi pontunk az egyebek címet viseli.

Kérdezem, hogy van-e valakinek a napirendi pontok kiegészítéséhez hozzáfűznivalója az albizottsági tagok közül. *(Nincs jelzés.)* Amennyiben nincs, javaslom, hogy a napirendi pontokat az előterjesztés sorrendjében a tárgyalja az albizottság. Ehhez képest van-e valakinek eltérő javaslata? *(Nincs jelzés.)* Szintén nincsen.

Kérem az albizottság tagjait, hogy a napirendi pontok sorrendjét legyenek kedvesek megszavazni. Aki egyetért a sorrenddel, jelezze! *(Szavazás.)* Köszönöm szépen. Megállapítom, hogy a bizottság tagjai 3 igen szavazattal a napirendi pontok fent felsorolt tárgyalási sorrendjét elfogadták.

A nemzetiségi civil szervezetek, kulturális egyesületek és csoportok szerepe a nemzetiségi kultúra, nyelv és hagyományok megőrzése, átörökítése terén

Munkánkat az első napirendi pont, egyben a fő napirendi pont tárgyalásával folytatjuk. A magyarországi nemzetiségek számára - mint általában mindenütt a világon a kisebbségi sorban élő nemzetiségi közösségek számára - a nyelv és a kultúra őrzése, ápolása, átörökítése a következő generációk számára sajátosan kiemelt kérdés, kulcskérdés, a megmaradás kulcskérdése. Az önazonosságtudat kialakítása elsősorban a szülői házban, a családi hagyományokban gyökerezik, erősítése és fenntartása ugyanakkor egy nemzetiségi közösség kollektív feladata is.

Az elmúlt század közepe óta Magyarországon is érezhetővé vált az az erőteljes változás, ami az asszimilációs törekvések és a folyamatok következtében a nemzetiségek létszámának az apadását jelentette. A nemzetiségi önmeghatározás, az ítélőképesség formálása, hogy ennek jelentőségével a nemzetiséghez tartozók azonosuljanak, népcsoportjuk körében a tudomány, saját népük művészete iránti nyitottság alakításában

felbecsülhetetlen szerep hárul a nemzetiségek szervezeteire, a civil szervezetekre, az egyesületekre, de kiemelten fontos a kultúr csoportok működése. A nemzetiség nyelvén elhangzó dalok, versek, a hagyományos népviseletben eltáncolt százéves táncok, a tárgyi emlékek, a hagyományos konyhaművészet átörökítése a hazai nemzetiségek számára meghatározó jelentőségű.

Mai albizottsági ülésünkön értékes szakemberek értékes tapasztalataiból ismerhetünk meg jó gyakorlati megoldásokat, nemcsak az albizottságunk tagjai, hanem minden kedves meghívott vendégünk is. Bizonyára feladatokkal, kérdésekkel is ellátnak minket. Ezek közvetítését a kulturális ügyekért felelős államtitkárság vagy a parlament felé közvetíteni fogják szószólótársaink.

Tisztelettel felkérem tehát meghívott előadóinkat a tájékoztatójuk megtartására a következő sorrendben. Az első előadó Hartyányi Jaroslava szószólótársunk, aki az ukrán nemzetiségi közösséget képviseli. Kérem szépen Jaroslava asszonyt a tájékoztató megtartására.

HARTYÁNYI JAROSZLAVA ukrán nemzetiségi szószóló, a Magyarországi Ukránok Kulturális Egyesülete elnöke: Köszönöm szépen a szót, elnök asszony. Csak ügyrendi kérdésem lenne, hogy mennyi időt szánunk mindenkinek.

ELNÖK: Tíz perc áll nemzetiségenként mindenkinek a rendelkezésére. Ha visszakaptam egy kicsit a mikrofont, azt azért még szeretném elmondani, hogy ha valamilyen promóciós anyagot, szóróanyagot hoztak az előadók, akkor azt természetesen a jelenlévők körében lehet terjeszteni. Köszönöm szépen.

Átadom a szót Hartyányi Jaroslava asszonynak. *(Ritter Imre megérkezik az albizottsági ülésre.)*

Hozzászólások

Hartyányi Jaroslava

HARTYÁNYI JAROSZLAVA ukrán nemzetiségi szószóló, a Magyarországi Ukránok Kulturális Egyesülete elnöke: Köszönöm szépen. Tisztelt Bizottság! Tisztelt Vendégek, Egyesület Képviselői! Én egy 25 éves egyesületet képviselek, 10-én fogjuk ünnepelni a 25. évfordulót. A szószólótársaimnak el is küldtem a meghívókat. Annyi évesek vagyunk, ahány éves a független Ukrajna. 1992 óta vagyok elnöke az egyesületnek.

Röviden szólnék az egyesületről. A Magyarországi Ukránok Kulturális Egyesülete '91-ben alakult azzal a névvel, hogy Magyarországi Ukrán-Ruszin Kulturális Egyesület. 1993-ig viseltük ezt a nevet. A '93-as nemzetiségi törvényt figyelembe véve levettük a ruszin nevet az egyesület nevéből, hiszen a ruszinokat a magyar törvény elismerte önálló nemzetiségnek. Gondolom, Giricz Vera szószóló asszony nem fogja ezt rossz néven venni, aki egyik alapító tagja volt ennek az egyesületnek. Nagyon sok Giricz volt benne, éppen most néztem meg, hogy kik az alapító tagjai. Azt hiszem, öt tagunk maradt, aki még él az alapító tagok közül. Miután ez kettévált, mi megállapodtunk a ruszin közösséggel, hogy egymást nem bántva, egymástól külön haladunk tovább az

életben is. Meg kell mondanom, hogy mind a két fél betartotta az adott szót. Tiszteljük a magyar törvényeket, és ennek megfelelően cselekszünk. Az egyesületünk sokáig, nagyon hosszú ideig az egyetlen magyarországi ukrán kulturális egyesület volt, azóta van még kettő, de ők nem érdekképviselő, hanem regionális, a Csongrádi Ukránok Egyesülete, és még van egyesület, az Ukrán-Magyar Partnerség Egyesülete főleg a magyar-ukrán kapcsolatok építésére.

Összegezve azt mondhatom, hogy egy 25 éves egyesület beteljesítette azt a sorsot is, a feladatát, amit vállalt, hogy a magyarországi ukrán közösséget egy csoportba, egy közösségbe kovácsolja. 1994-ben lehetőség nyílt arra, hogy induljunk a választásokon, a nemzetiségi önkormányzati választásokon, '98-tól mi állítjuk a listát. Azóta az egyesület az egyetlen volt eddig az, amely jelölteket állított. 2002-ben megjelentek az úgynevezett ukránok. Akik régi motorosok ezen a téren tudják, hogy miről beszélek A deszantos mozgalomról, amely ukránnak nevezte magát. Megmondom őszintén, hogy ez nagy kihívás volt számunkra, az egyesület tagjainak, nem értettük, hogy mi ez. Én - mint történész - kinyomoztam. Nemsokára könyvet fogok írni arról, hogy kik álltak a háttérben, hogy akarták tönkretenni a közösséget, de mi megvédtük magunkat, nagyon keményen kiáltunk. Ez alapján az úgynevezett ukránoknak Borsod-Abaúj-Zemplén megyében lett volna hat, legalább hét ukrán falu, ahol ötven ember ukránnak vallja magát, csak nem mentünk bele ebbe a játékba, mert ahol nincs ukrán, ott nem is lehet ukrán nemzetiségű önkormányzat. Eltűntek mint szamar a ködben, és itt vagyunk, ez az egyesület most fogja megünnepelni a 25 éves fennállását. Röviden ez a történet.

A másik része, hogy mit csináltunk. A '91 óta létező Ukrán Kulturális Egyesület bővítette a létszámát, a kicsi közösséghez képest növelte, hiszen a 2011. évi népszámlálás szerint több mint ötezer nemzetiséget vállaltak és több mint hétezer kulturális kötődésűt. A mi becsléseink szerint ha most lenne népszámlálás, én már tudom, mert nagyon nagy munkát végzünk ez irányban, 15 ezres közösségről számolhatnánk be. Ez az utóbbi öt évben történik, látjuk a folyamatokat, nem akarom részletezni.

Mit tettünk? Az egy dolog, hogy önkormányzatokat hoztunk létre. Kulturális és köznevelési, oktatási téren szerintem a legtöbbet tettük. Kezdjük azzal, ami a legfontosabb, az oktatással. Az oktatás terén '93-ban alapítottuk az ukrán hétvégi iskolarendszert, ami országsszerte működik nagy sikerekkel. Most már ott tartunk, de ez már az önkormányzat feladata lesz, hogy ukrán osztályt indítunk, tárgyalások vannak egy iskolával, ukrán óvodát alapítunk. Az egyesületre korlátozom, tehát azt mondjuk, hogy ez az iskolarendszer, ami a hétvégi iskola, általában szombaton zajlik és valamikor vasárnap, már egy generációt kinevelte. Ez a generáció olyan 35-40 év között van. Ez a generáció ezt az iskolát befejezte. Ez a generáció, látjuk, sikeres - ennek történelmi gyökerei vannak -, sikeresek az ukránok világszerte. A hétvégi iskolarendszerben nyelvet, történelmet, hagyományokat és a nemzeti identitás ápolását tanítjuk. Tehát mi jól döntöttünk, amikor ebbe belekezdünk vagy bevállaltuk, mert mondom, a 35-40 év közötti generáció velünk van, és a nemzetiségi önkormányzatok is benne vannak. Tudják a nyelvet, a kultúrát és a többi.

Kulturális téren: az a neve is, hogy kulturális egyesület. Ha valaki felmenne az ukrán önkormányzat honlapjára, hiszen együtt vagyunk ott, mert egy közösség, és megnézné a történelmünket, elég gazdag és aktív életünk volt

az 25 év alatt. Aktív abból a szempontból, hogy kevesen vagyunk mondjuk egy roma vagy német közösséghez képest. Hiszek abban, hogy a bár mennyiség fontos, mert akkor komolyan veszik, de a minőség sem elhanyagolható, hiszen a kicsi közösséghez képest a szellemi tudásunk és képességünk szerintem nem is olyan rossz, és vetélkedhetünk a nagyokkal.

A 2011. évi népszámlálás eredményeit vizsgálva majdnem a németekkel együtt vagyunk első helyen azon a téren, hogy az ukrán közösség rendelkezik a legtöbb emberrel, akik felsőfokú végzettséggel rendelkeznek. Ez nekünk büszkeségünk, hogy az ukrán közösségben a tanulás, a továbbtanulás, a felsőfokú végzettség megszerzése nagyon fontos.

Hagyományok. Mivel a gyerekekkel kezdtük, a gyerekeknek az a feladata, hogy átörökítsék a hagyományokat. Ha megnézzük a naptárat, akkor az ukrán közösség az ukrán karácsonytól kezdve, a vidám ünneptől kezdve a Holodomorig, a nagy éhínségig bezárólag megünnepli, mert a karácsonyt megünnepeljük, a húsvétot is, és nem részletezem. Az összes egyházi és világi ünnepet az ifjúsággal, a gyerekekkel együtt megünnepeljük, és megemlékezünk a Holodomorról ugyanúgy. Havonta két-három rendezvény van, ami elég megmozgatja a közösséget. Mondjuk amihez az önkormányzat is csatlakozott aktívan, hogy már hetente kétszer három, ahhoz a közösség kicsit már nem, főleg ha Budapestre gondolok, azok nem képesek koncentrálni a heti három programra, hogy jöjjenek nagy tömegben, de van választási lehetőség. *(Alexov Lyubomir megérkezik az albizottsági ülésre.)*

Az egyesület kiadja 20 éve a Hromada nevű civil folyóiratot. Mi vagyunk az egyetlen folyóirat Eddig sokáig a közalapítványtól kaptuk a pénzt, most az önkormányzatokon keresztül. Kétnyelvű. Egyébként ajánlom figyelmükbe, a www.ukrajinci.hu-n ott van a Hromada folyóirat. A Hromada folyóiratnak egy része pontosan arra koncentrálódik, hogy bemutatja a magyarországi ukránok életét. Minden évben megjelenünk a kiadvánnyal, ami azt jelenti, hogy nyomtatott kiadvánnyal és két nyelven. Ez mutatja a legjobban, hogy kik vagyunk, és a többségi társadalom meg tudja ismerni.

Mi a pozitívum és a negatívum a mi tevékenységünkben? Pozitív, hogy az ukrán közösség nagyon nyitott a többségi társadalomra, és a mi rendezvényeinken nagyon sok magyar barátunk van jelen. Ettől kezdve a baráti körünk elég nagy és befolyással van. A magyarok csak nézik, hogy milyen gazdag kulturális életünk van. Egy negatívum van, hogy mivel mi nem a kompakt területen lakunk, a közösséget mozgósítani egy-egy nagyobb rendezvényre, ez már logisztikai tudást igényel, elég komoly logisztikai tudást, hiszen az egyesületnek vannak szervezetei és alszervezetei országszerte.

Miben látom az egyesületek fontosságát? Annak idején, nem is olyan régen kértük, hogy a szövetségek, egyesületek kapjanak több támogatást a magyar államtól. Pontosan arra akartunk fókuszálni, hogy nagyon fontosak a mi életünkben a kulturális szerveződések, ők tartják életben a közösséget. Anno az egyesület kapott mondjuk 900 ezer forint támogatást, most ott tartunk, hogy 4 millió a támogatás. Ebből már lehet tényleg valami komoly dolgot produkálni, nem beszélve a nagy közösségről.

Itt akarom megköszönni a szószólótársaimnak, magamnak is *(Derültség.)*, ha nem vagyok olyan szerénytelen, hogy gondoltak a kulturális szervezetekre, szerveződésekre, hogy igenis muszáj őket támogatni. Szerintem továbbra is fogjuk még támogatni, hiszen enélkül elvész az, ami a lényege, a nyelv, a kulturális kötődés és a nemzeti identitás.

Van egy probléma, amely egyfelől megoldódott, az egyházi életünk, ami szerves része a közösségnek. A papunkat megkaptuk már nagy küzdelem árán, hála istennek, itt van, ukrán pap, ukrán nyelvű. Ukrán nyelvű misét akarunk, de nem akarom részletezni. Nem akarok senkit megbántani, de arra kényszerültünk, hogy az egyik templomból átvándoroljunk a másikba, azonban most döntés született a közösségben, hogy saját templomot fogunk építeni, ahol koncentrálnánk a szellemi életünk.

Amennyiben kérdések lesznek, szívesen válaszolok, de mivel sietnem kell, ezért csak megmutatom, nem osztom ki, hogy a 25 éves egyesület hogyan fogja ünnepelni a 25 éves fennállását. A Bazilikában szervezünk nagyszabású hangversenyt. A Duna Palotában lesz az ünnepünk, ahol megmutatjuk, hogy kik is vagyunk valójában, mit értünk el 25 év alatt. Köszönöm szépen a türelmüket. *(Taps.)*

ELNÖK: Nagyon szépen köszönjük Hartyányi Jaroszlavának. Köszönjük a tapsot is, nem volt eddig jellemző, de természetesen biztatóan hat a közösségre. Ha még lesz kérdése valakinek és nem lesz már itt szószóló asszony, akkor legfeljebb összeírjuk és közvetítjük felé. Köszönöm szépen.

Folytatjuk a munkánkat. A következő megszólalók az örmény nemzetiség képviselőjében jelenlévő előadók lesznek, egészen konkrétan Avanesian Alex, az Országos Örmény Önkormányzat elnökhelyettese és Diramerján Artin, az URARTU Örmény Színház tagja. Remélem, hogy jól mondtam a neveket, ha nem, akkor elnézést kérek. Tessenek helyet foglalni! Átadom önöknek a szót. Köszönöm szépen. Egymás idejének a tiszteletben tartása érdekében kérem szépen, hogy tartsuk magunkat az időkeretekhez. Köszönöm előre is.

AVANESIAN ALEX elnökhelyettes (Országos Örmény Önkormányzat): Tisztelettel köszöntöm a megjelenteket. Mielőtt én elkezdeném elmesélni a saját történetünket, előbb szeretném, ha Artin mondana néhány szót. Természetesen tíz percen belül igyekszünk szólni.

Diramerján Artin

DIRAMERJÁN ARTIN, az URARTU Örmény Színház tagja: Szeretettel köszöntök mindenkit én is. Az előző tapsnak az volt az oka, hogy mi színházból érkeztünk, színházi emberek vagyunk, ezért jár a taps az összeszedett és nagyon szép előadásért. Nagyon sok olyan gondolat elhangzott az előbbieken, ami nyilván meg fog ismétlődni a többi nemzetiség esetében. Hogy miért fontosak a kulturális egyesületek és civil szervezetek a nemzetiségek életében, hát azért, mert az egész, minden innen indult el. Amikor még nem volt intézményesítve a nemzetiségek élete, nem volt önkormányzat, akkor is voltunk mi, léteztünk. Családi alapon, baráti viszonyrendszerben egy nagyon harmonikus és mozgalmas kulturális élet volt akkoriban is. Természetesen nem támogatott módon, hanem saját erőből hoztuk létre. Ennek központjában az örmények esetében a templom volt. Nagyon sajnálatos, hogy most ez az örményeknél nincs meg. Egyházügyi kérdésekben, ami nem ennek a fórumnak a területe, ez egy hiányként szerepel. Dolgozunk rajta, hogy ez is talán meg fog oldódni úgy, mint az ukránoknál.

Az egyetlen örmény nemzetiségi színház vezetőségén, mely most már önkormányzati fenntartású intézményként működik, magam is olyan elvek szerint végzem a munkát, hogy mintha ez egy független civil szervezet lenne. Ez azért fontos, mert csak így lehet tükörbe nézően és szégyenkezés nélkül végezni azt a munkát, ami mögött egy nagyon komoly felelősség van, hiszen mindannyian ebből a civil zónából érkeztünk. Megéltük, láttuk, alkottunk az elindulásnál, ami a mostani intézményeink gyökere, hiszen ebből bontakozott ki a mostani struktúránk.

Nagyon kis lélekszámú nemzetiségi közösség vagyunk, éppen ezért fontos, hogy az életben maradásunk és a kulturális jelenlétünk egyetlenegy nagyon fontos alaptézise és kulcsa az az összefogás, ami a kulturális egyesületeinkkel, civil szervezeteinkkel és az intézményesített önkormányzati fenntartású szervezeteinkkel együttesen valósulhat meg legitim módon. Nem létezik az a fajta külön út, ami bizonyos esetekben talán felütötte a fejét más nemzetiségeknél és összefogás nélküli, saját kútfő után történő haladást írt elő. Ez egy kis lélekszámú közösség, a miénk, az örmény, éppen ezért az életben maradásunk és a működésünk szempontjából kulcsfontosságú, hogy összefogjunk, és együtt tervezzük meg azt az éves utat vagy azt a hosszú évtizedekre előre vetíthető utat, ami majd a működés során megvalósul.

A hozzánk hasonló nemzetiségek (*Hartyáni Jaroslava: Bocsánat, el kell mennem, de szívesen hallgatnám tovább, ha maradhatnék. - Hartyányi Jaroslava távozik az albizottsági ülésről.*) Az ilyen nemzetiségek természetének jellegéből elinduló megkérdőjelezhetetlen együttműködés nemcsak előreviszi a közösséget vagy a közösség ügyeit, de meg is védik azoktól a kivédhetetlennek tűnő jelenségektől, melyekkel majdnem minden nemzetiség esetében találkozhatunk vagy találkozhattunk.

A cél tehát az, hogy a civil szervezeti működés tartalmas, minőségi és valódi gyökerű legyen, melynek üzenete folyamatosan eljut a többségi társadalom felé. Mit jelent ez? Ez azt jelenti, hogy a korábbi családi jellegű kulturális működést felváltotta egy egyre inkább minőségi professzionális jelenlét a nemzetiségek esetében is. Színházak jöttek létre, kulturális egyesületek, professzionális csoportokat, együtteseket működtetnek, ami tényleg egy olyan színes palettát eredményezett, ami most már felelősség, hiszen fenn is kell tartani ezeket, és tovább is kell vinni. Nem elég létrehozni valamit, annak a folyamatos működését is biztosítani kell, úgyhogy amikor létrejön valami és az sikerrel működik, egy minőségi szintre lép, egyfajta szintlépés következik, akkor ezt természetesen fenn kell tartani.

Látom közben, hogy az időnk elmegy, úgyhogy nagyjából röviden ennyit szerettem volna elmondani. Átadnám a szót Avanesian Alexnek.

Avanesian Alex

AVANESIAN ALEX elnökhelyettes (Országos Örmény Önkormányzat): Csatlakoznék Jaroszlavához azzal, hogy a rendszerváltás utáni első örmény civil szervezet 1992 februárjában alakult, tehát jövőre lesz 25 éves, és 20 éves lesz jövőre az örmény kulturális intézmény szintén civil szervezatként, ami megalakult. Az Arménia Egyesület végig ajánló és induló szerv volt az önkormányzatiságban. Ő volt az első indító, és a mai napig is indítja a képviselőit. Természetesen ennek a szervezetnek is voltak elődei. Az első nagy előd a századforduló elején, a XX. század elején 1920-ban alapított Arménia Egyesület, amelynek saját újságja is volt 1920-tól. Ez a genocídium elől

betelepült örmények és a már Magyarországon élő régebben bevándorolt örmények közös szervezete, később ez az egyházban csoportosult, az egyház vitte tovább egészen az ötvenes évekig. Ott egy kicsit elnyomták az egyházakat. Valahogyan az örmények talpon maradtak még az ötvenes években is. A nyolcvanas években a Magyar-Szovjet Baráti Társaság keretein belül újjáéledt a Magyar-Örmény Baráti Társaság, és utána a rendszerváltás után ebből nőtte ki magát az Arménia Népe Kulturális Egyesület.

Hogy meg tudtak maradni örményeknek és a nyelvi identitásukat megőrizték, azt végig az egyháznak köszönhetjük. Sajnálatos tény, hogy a Magyar Országgyűlés a világ első örmény keresztény államát kivette az egyházak sorából, így ez most széthullott teljes egészében. Az örmény hívők gyakorlatilag szétestek az egész országban, nincs hely, ahová össze lehetne gyűjteni őket, és ilyen mondvacsinált álproblémákkal próbálják elutasítani a kérelmeinket, ami rendkívül hátráltatja, hiszen egy közösséget az örményeknél a világon mindig is az egyház fogott össze, a civil szervezetek csak rásegítenek. Mi ennek ellenére folytatjuk a munkánkat. Van egy önfenntartású óvodánk és iskolánk, állami támogatást erre nem kapunk, hiszen hétvégi rendszerben tudunk működni. A régebbi rendszerben az volt a jó, hogy évente egyszer megpályázhattunk egy hétvégi oktatási vagy óvodai rendszert. Jelenleg körülbelül 35-42 óvodáskorú gyerekünk van, akikkel foglalkozunk és a jövőben is foglalkozni kéne.

Sajnálatos módon a törvénybe az Országos Örmény Önkormányzat megkérdése nélkül belekerült egy olyan passzus, hogy az örmények kétnyelvűek, örmény és magyar. Mi soha nem kértük ennek a passzusnak a beiktatását. Ennek következtében az utóbbi választáson már buddhista szervezetek is indultak örményként, és egyre nehezebb lesz a jövőben megküzdenünk a különböző álszervezetekkel.

Miután lassan lejár az időm, én szeretném a tisztelt részbeni törvényhozók figyelmébe ajánlani, én régen is élharcosa voltam a Nemzetiségi Kerekasztalban annak, hogy valamilyen úton-módon szelektáljunk. Itt megismételném azt a javaslatomat, hogy bárki lehet támogató, bárki szavazhat örményekre, regisztrálhatja magát, hiszen ha a mi közösségünkben megnézzük a listánkat, egy elég húzós és nagy listánk van, de amikor eljutunk már egy olyan állapotra, hogy akár egy fővárosi önkormányzatot, egy kerületi vagy egy országost kell választani, akkor legyen ennek egy határa. Ha a képviselők nem beszélnek az anyanyelvüket és nem ismerik az anyaország kultúráját, akkor mit akarunk továbbadni? Ez a nagy kérdés. Mit szeretnénk továbbadni? Milyen kultúrát kell továbbadnunk? Lassan átbillen az önkormányzatok identitása, akik nem beszélnek az anyanyelvet, fogalmuk sincsen róla, arról sincsen fogalma a képviselőnek, hogy hol van Örményország. Mit akarjon ez az ember oktatás címén, ami meg van határozva a törvényben? Le van írva az identitásunk, a hagyományaink, hogy hogyan hozok létre egy táncegyüttest vagy valamit, de nem tudom létrehozni, semmit nem tudok, mert más kultúrájú emberek, csatlakozom Jaroszlavához, deszantosok irányítják vagy szeretnék irányítani az önkormányzatot. Köszönöm, hogy meghallgattak, letelt a tíz percem. Köszönöm szépen. *(Koranisz Laokratisz: Most taps! - Derűltség. - Taps.)*

ELNÖK: Úgy látszik, ebből hagyományt fogunk teremteni. Köszönjük szépen a tájékoztatást. Természetesen hallottuk, amik elhangzottak. Erőnköz

képeket különösen is az örmény oktatás lehetőségének a kérdéseit körbe fogjuk járni mi is, és ha tudunk segíteni ebben, megpróbálkozunk vele.

AVANESIAN ALEX elnökhelyettes (Országos Örmény Önkormányzat): Természetesen ebben akadályoz, hogy a két ország között nincsen diplomáciai kapcsolat. Mi mindent megteszünk az örmény szószólóval együtt azért, ez már műsoron kívül van, hogy fel tudjuk venni újból valamilyen szinten ezeket a kapcsolatokat. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönjük szépen. Folytassuk a munkánkat! A bolgár nemzetiség képviselőjében Kjoszeva Szvetla asszonyt fogjuk meghallgatni, aki a Bolgár Nyelvoktató Nemzetiségi Iskola igazgatója, és aki egy powerpointos bemutatóval is készült. Kérem figyelmüket! Köszönöm szépen.

Kjoszeva Szvetla

KJOSZEVA SZVETLA igazgató (Bolgár Nyelvoktató Nemzetiségi Iskola): *(Az előadást projektoros vetítés szemlélteti.)* Köszönöm szépen a szót. Előljáróban annyit, hogy tegnap kaptam egy nagyon csúnya torokfájást, remélem, kibírom ezt a tíz percet köhögési roham nélkül. Tisztelt Elnök Asszony! Tisztelt Albizottság! Tisztelt Szószóló Urak és Asszonyok! Tisztelt Vendégek! 1984 óta dolgozom Magyarországon a bolgár oktatás területén és '96 óta, immár 20 éve állandó tagja vagyok az Országos Kisebbségi Bizottságnak, ma már Országos Nemzetiségi Tanács.

Iskolánk gyökerei 1918-ra vezethetők vissza, amikor megalakult az első bolgár iskola. Mai formájában a kiegészítő nemzetiségi oktatás 2004 óta működik. Három ilyen iskola van Magyarországon, a bolgár, a görög és a lengyel. Aki nem tudja, a gyerekek magyar, illetve más iskolába járnak és nálunk nyelvet és irodalmat, valamint népismeretet tanulnak heti öt órában. Az iskola a magyar iskolarendszer része, és a gyerekek átvihetik a jegyeiket magyar iskolába, érettségizhetnek.

Mik a pozitívumai és negatívumai egy ilyen oktatási formának? Mondhatom, nagy érdeklődésnek örvend a szülői körben, mert egy nemzetiségi iskola nem mindig tud minden igénynek megfelelni, így viszont más-más iskolába járva a gyerekek nálunk mégis megtarthatják a bolgár nyelvtudásukat is, és a népismeretet is tanulhatják. Ennek a formának az a hátránya, hogy nem minden gyerek bírja ezt a heti plusz öt óra terhelést, akár hétközben is vannak órák a magyar iskola után. Nem is minden szülő tudja ezt így követni időben meg anyagilag sem, hetente elhozni, néha nagyon messziről hozzák a gyerekeket, Budapesten kívülről is.

A gyereklétszám nőtt, tíz év alatt kilencvenre felment a létszám. A gyerekeken kívül tanárok kellene egy iskolába. Nálunk a tanáraink Bulgáriában végzett, idetelepült nyelvtanárok. A továbbképzésük is Bulgáriában történik, mivelhogy Magyarországon nincs bolgár pedagógusképzés. Ezzel az a probléma, hogy mindegyik diplomát - amit kapnak, nemcsak az alapidipломát, hanem utána a továbbképzésről is - nemcsak fordítani, hanem honosítani is kellene. Úgy számoltuk, hogy körülbelül 200 ezer forint egy-egy diploma, amit nem engedhet meg magának - akár párévenként is - egy-egy tanár.

A másik, számunka fontos kérdés, hogy nem minden tanárnak elegendő a magyar nyelvtudása, ami nehezíti a portfólió elkészítését és

megvédését. Ebben a kérdésben a héten írtam egy levelet a nemzetiségi vezetőhöz, és reménykedünk valamilyen előrelépésben.

A következő fontos tényező a tankönyvek. Az utóbbi két európai uniós pályázaton sikerült több tankönyvet fejleszteni, viszont még nagyon sok hiány is van. Az a rossz, hogy a mostani helyzetben, még ha önerőből is tudnánk fejleszteni tankönyvet, nincs lehetőség tankönyvvé nyilvánítani.

A közösségi iskolának fontos szerepe van természetesen a közösség formálásában. Igyekszünk érdekes rendezvényekkel olyan lehetőségeket teremteni a gyerekek számára, hogy kibontakozzanak a különböző képességeik. Például az olvasási verseny nyertesei a bolgár szószólónak köszönhetően ellátogathattak a Parlamentbe, és ez nagyon hatott. Idén van olyan gyerek, aki azt mondta, hogy azért olvas, mert el fog menni a Parlamentbe. Természetesen nemcsak ez van, de kellene ilyenek, például nemzetiségi rajzverseny volt idén, amin nagyon lelkesen vettek részt a gyerekek. Még várjuk az eredményeket.

Nemzetközi kapcsolatokat tartunk más bolgár iskolákkal, például a „Bolgár vagyok” egy európai gyerekfesztivál. 2013 óta veszünk részt ebben. 2014-ben mi voltunk a házigazdák, de minden évben szívesen vesznek részt ezen a gyerekek, és ez jó alkalom, hogy tudjanak fogalmazni, rajzolni, énekelni, mindent, ami a bolgár nyelvtudásukat és az öntudatukat fejleszti más mellett is.

Nem sorolnám fel mindegyik társadalmi szervezetet, amely szoros kapcsolatot tart a bolgár iskolával és együttműködünk mindenféle szinten. Például a színház színészei órákat tartanak beszédtechnikából, segítenek a rendezvényekben, ugyanúgy vannak táncegyüttesek, alapítványok, kulturális fórum stb. Két éven keresztül egy Erasmus+ projektben is részt vettünk, négy bolgár iskola Dublin, Párizs, Prága és Budapest városából vett részt. „Tavaszi ünnepek Európában” címmel ment ez a projekt, és most ősszel fejeztük be. Szerintem nagyon-nagyon tartós, jó élmények maradtak a gyerekekben, mert el tudtak menni ezekbe a városokba, együtt megismerkedtek a többi bolgár gyerekekkel, és kénytelenek voltak bolgárul beszélni egymás közt, ami szintén az egyik célja volt a projektnek. Ezzel a rajzzal, amit az egyik tanítványunk rajzolt az iskola épületére, elköszönök önöktől. (*Taps.*)

ELNÖK: Köszönjük szépen igazgató asszonynak az előadást. Ez egy más típusú megközelítése a nemzetiségi tevékenységnek, de nagy örömmel hallgattuk.

A folytatásban pedig következik egy kis cserével a görög nemzetiség képviselője. Sianos Tamást fogjuk meghallgatni. Kérjük Tamást, hogy foglaljon helyet egy mikrofon mellett. Aztán Kollátosz Fotisz színművész következik. Kérem, foglaljanak helyet!

SIANOS TAMÁS elnök (Hellasz Görög-Magyar Kulturális Egyesület): Kedves Erika, lehetne-e cserélni, hogy projektort tudjon használni művész úr?

ELNÖK: Minden további nélkül, természetesen lehet. Tessék parancsolni!

Kollátosz Fotisz

KOLLÁTOSZ FOTISZ színművész, a Nemzetiségi Színházi Szövetség tagja, a Kritikai Gondolkodás művészeti csoport vezetője: *(Az előadást projektoros vetítés szemlélteti.)* Köszönöm a lehetőséget, hogy szót kaphatok, és hogy közösségemet képviselve általam fontosnak tartott gondolatot megoszthatok önökkel.

Magamról egy pár szót. Kollátosz Fotisz vagyok. Magyarországon születtem, a Vörösmarty Gimnáziumban érettségiztem, majd Thessalonikiben szereztem színész diplomát, és ott is kezdtem el a pályafutásomat. Görögországban magyarként is meg kellett hogy álljam a helyemet, itt meg göröggként tartanak számon. Ebben a kettősségben nevelkedtem, és ha már egyszer ez így alakult, akkor nem tehetek mást, mintsem hogy a görög és a magyar kultúra szolgálatába szegődjek és ennek mentén igyekezzek megfelelni önmagamat, helyemet a világban.

Pár éve drámapedagógusként különböző foglalkoztatási keretekben magyarországi görög származású gyerekeknek nyelvet, színész mesterséget tanítok. Ennek kapcsán görög nyelvű színházi előadásokat szervezek a számukra és viszek színre. Emellett a Nemzetiségi Színházi Szövetség tagja vagyok. Ez a szervezet Gergely László nevéhez fűződik, aki egyben létrehozta a szövetség színi társulatát is. Két éve nagy lelkesedéssel, szeretettel, alázattal dolgoztunk mindenfajta komolyabb támogatás nélkül, mert magunkénak éreztük, és úgy érzem, ebben a körben komoly eredményeket értünk el. Gergely László, aki egyszemélyben vezetője, rendezője volt ennek a szövetségnek, ennek a társulatnak, tragikus módon elhunyt, és a színházi társulat úgy gondolta a halálát követően, hogy az ő szellemiségét tovább szeretné vinni, nevezetesen a külön-külön működő nemzetiségi színjátszó csoportokat megtartva, azok önállóságát egy nagyobb egységbe tömörítve jelenítsék meg identitásukat. Ezt a szellemi hagyományt követve alakult meg Gergely László Nemzetiségi Színházi Társulata.

Sajnos ez a fajta igény, amely létrehozta ezt a színi társulatot, nem találkozott a Nemzetiségi Színházi Szövetség újonnan regnáló elnöksége elképzelésével. Megjegyzendő, hogy egy ember halálával megbomlott egy egység, melynek következményeként különböző alternatívák artikulálódtak, melyek az idő rostáján csiszolódva bizonyíthatják majd igazukat. A fenti példán keresztül láthatjuk, hogy előállt egy olyan nemkívánatos állapot, melynek során az identitását ténylegesen őrző, tenni tudó és akaró civil szerveződés könnyen kieshet a támogatások köréből, és adott esetben olyanok részesülhetnek juttatásokban, akik nem biztos, hogy a közpénzt ara költik, amire kapják.

A Kritiki Skepsi alapító tagjaként hasonló problémákról számolhatok be. Négy mentor, Paraszkevi Klica, Christina Caruha, Nóra Janakakis egyetértéséből és ötleteiből született és működik. Célunk elsősorban a görög nemzetiséghez tartozó fiatalok identitásának és sokrétű tehetségének erősítése informális és nem formális oktatás formájában, beszélgetve a tanulók kritikai gondolkodását élénkítve.

Több évtizedes tapasztalatra, tudásra és technológiára épülő foglalkozásokat tartunk személyesen és interneten keresztül. Mottónk: „Fontos, hogy a múltat ismerd, a jelent megéld, és a jövőre fókuszálj”. A görög identitás három alappilléreire építünk, a görög antikvitásra, az ortodoxiára és az európai eszmeiségre. Ezen hagyományokat minden egyes tanuló egyéni

képességeinek és igényeinek figyelembevételével őrizzük és közvetítjük közösségépítés közben.

A Kritiki Skepsi eddigi tevékenységének legfőbb pozitívuma, hogy megteremtette azt a közeget, ahol diákjai felszabadultan, mindenfajta kényszer nélkül, legtöbbször megható módon keresik görög identitásuk megőrzését. Tanulóink összetétele óvodás kortól egészen egyetemista korú diákokra terjed ki. A nyelvoktatói, drámapedagógiai foglalkozásokon keresztül zenés, táncos színházi előadásokat vittünk színre igen nagy sikerekkel. Eleinte öt tanulóval indult el a csoport, ma már nagy örömmre elmondhatom, hogy egy év után ötven főre bővült a tanulóink létszáma. Nagy örömmre szolgált, hogy Beloiannisz falu gyerekei is nagy lelkesedéssel vesznek részt a munkákban.

A következő színházi előadásokat vittük színre, mint Arisztophanész Madarak című előadását, pont azt látjuk a képen. Az 1821-es nemzeti ünnepünkkel kapcsolatos Huszonegy című darabot készítettünk el a gyerekekkel, és Görögországból hoztunk színésznőt. Végül pedig Beloiannisz falujában a beloianniszi gyerekekkel együtt Beloiannisz főterén a Görög esküvő című előadást adtuk elő.

Amivel még foglalkozunk, nyelvtanítás és nyelvvizsgákra való felkészítés, a Rigó utcai hivatalos állami és érettségi görög vizsgák, workshopok, törvénymódosítási javaslatok a nemzetiségi kulturális és oktatáspolitikai terén. Együttműködünk a görög parlamenti szószólói irodával, nemzetiségi bizottságokkal, görög önkormányzatokkal, görögországi iskolákkal, tanítókkal. Iskola-előkészítő foglalkozásokat tartunk. Európai gimnáziumi együttműködések erősítése, nemzetek és nemzetiségek közötti projektek létrehozása, közösségépítés, híradás, kapcsolatteremtés, Facebook, újság, görög témájú szépművészeti művek ihlette fotókiállítás diákokkal, írott sajtó ugyanúgy, ahogy a Kritiki Skepsit, a kritikai gondolkodók újságját is most adtuk ki, körbe is adnám itt is. Ez görög nyelven van, de a képek magukért beszélnek és maga az újság is.

Legfőbb személyes tapasztalatom és immáron meggyőződésem, hogy a drámapedagógiai foglalkozások során vagy egy-egy színházi előadásra készülve a nyelvtanulás ismert nehézségei könnyebben oldódnak fel és a tanulók játékos nyelvi környezetben sajátíthatják el anyanyelvüket, amely ily módon jobban rögzül, a felszínre kerülő kiejtésbeli problémák kezelhetőbbé válnak. Ebben a közegben a csapatépítés, közösségformálás fontosságát átérzik a tanulók és a benne részt vevő oktatók, szülők, támogatók szinte észrevétlenül olyan közösséggé formálódnak, melyben önkéntelenül is keresniük kell identitásuk alapjait.

Mindezeket az eredményeket lelkesedéssel, önkéntes társadalmi munkával értük el, és mivel a gyerekek létszáma ugrásszerűen megnőtt, anyagi támogatás nélkül egyre nehezebb megfelelni a megnövekedett igényeknek, fenntartva az általuk felállított minőségi munka mércéjét. Eközben azt látjuk, hogy önkormányzatok vagy például az azon belül működő iskolák 160 millió éves költségvetési támogatással bírnak, igaz, komoly eredményeket a támogatás mértékéhez képest nem mutatnak fel.

A Gergely László Nemzetiségi Színházi Társulat és a Kritiki Skepsi civil szerveződés példáján keresztül szeretném felmutatni a költségvetési támogatási rendszerben rejlő hiányosságokat. Meg kell hogy állapítsam hogy az évtizedek óta a görög nemzetiséget támogató anyagi juttatások mértékével maradéktalanul elégedettek kell hogy legyünk. Gondolom, erről a többi

nemzetiség is hasonlóan vélekedik. Bár ez idő alatt kiépült a támogatásokat jól szabályozó jogi keret és annak ellenőrző módozatai, az itt ülők mindegyike pontosan tudja, hogy ez a rendszer kitermelte a jól ismert etnobiznisz intézményét, amely biztosan a mai napig fel-felüti a fejét. Ahhoz, hogy ebben a támogatási rendszerben strukturált módon, optimálisabban, még célirányosabban legyenek felhasználva a közpénzek, újra kell gondolnunk azt, melynek vezérfonala nem lehet más, mint egy differenciált támogatási rendszer kiépítése. Köszönöm szépen. (*Taps.*)

ELNÖK: Köszönjük szépen. A támogatásokkal kapcsolatos anomáliákra nem tudok jó receptet. Egészen konkrétan nem akarok a Nemzetiségi Színházi Szövetség vitás kérdéseiben úgy állást foglalni, hogy annak a bonyolult hátterét nem látom át, úgyszólván elnézést kérek. Nagyon tartalmasnak és nagyon hasznosnak ítélem az előadásnak azt a részét, ami kifejezetten a görög törekvéseket igazolja, különösen is a színházi területen. Magam is egyetértek azzal, hogy drámapedagógiával és színjátékkal nagyon sok lehetőség nyílik a nemzetiségi nyelv átadására. Köszönöm szépen.

KOLLÁTOSZ FOTISZ színművész, a Nemzetiségi Színházi Szövetség tagja, a Kritikai Gondolkodás művészeti csoport vezetője: Köszönöm szépen. Végül pedig pont ez van, hogy most, december 11-én az Örmény Színház, a lengyel és mi, a Kritiki Skepsi görög színház egy gyerekelőadást fogunk majd bemutatni. Mindenkit sok szeretettel várunk. Ott van leírva, hogy hol fogjuk előadni. Először van ilyen Magyarországon, hogy gyerekek úgyszólván összeállnak, hogy egy darabot bemutassanak. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönjük szépen. Köszönjük a meghívást is. Átadom a szót Tamásnak. Tessék parancsolni! Bocsánat, arra felhívnom a figyelmet, hogy összesen három perc maradt a tizből.

SIANOS TAMÁS elnök (Hellasz Görög-Magyar Kulturális Egyesület): Akkor csak az előszót fogom elmondani. (*Derűltség.*)

ELNÖK: Köszönöm szépen.

Sianos Tamás

SIANOS TAMÁS elnök (Hellasz Görög-Magyar Kulturális Egyesület): Tisztelt Szószóló Urak! Tisztelt Bizottság! Mielőtt rátérnék a részletes beszámolóra, előljáróban szeretnék néhány fontos adatot ismertetni önökkel, veletek. A 2011. évi népszámlálási adatok szerint 4642 görög él Magyarországon. Az életkor szerinti eloszlás az alábbiak szerint alakul. Ezt azért mondom, mert a végén szeretném megindokolni. 0-14 éves korig 539 fő, 15-39 év között 1928 fő, 40-59 év között 1321 fő és 60 év felett és a halál között (*Derűltség.*) 854-en vannak. A fentiekből látható, hogy öt év elteltével komoly feladatunk van azokkal a 0-11 év közötti fiatalokkal foglalkozni. Tulajdonképpen az ő oktatásuk függ attól, hogy a görögség milyen formában fog megmaradni.

Magyarországon 2014-ben összesen 30 ilyen görög nemzetiségi önkormányzat alakult, ezenkívül 15 egyesület van, valamint 15 egyéb társadalmi szervezet működik. A Hellasz Görög-Magyar Kulturális Egyesület

javaslatára a 2014. évben az önkormányzati választásoknál 6 fő az országos önkormányzatba bekerült, ezek közül négyen itt vagyunk. A szószóló urat most nem veszem figyelembe, mert ő a mi egyesületünk oldaláról indult, szószóló lett, de az önkormányzat tagja nem tudott lenni. Az egyesületet 2006-tól vezetem, a Görög Nemzetiségi Önkormányzatnak pedig 2008 óta tagja vagyok Budaörsön.

Szeretnék egy egyszerűbb dolgot elmondani. Budaörsön az akkori rendeleteket a rendszerváltás után én igen konkrétan ismertem. Megszerveztem Budaörsön a görög önkormányzati nemzetiséget, és amikor másnap be kellett adni a papírokat, azt mondták, hogy nem indulnak. Azonban kiderült, hogy a következő napon nélkülem indultak, de a következő választásokat nagyon nagy számban megnyertem. Ezt csak úgy mellékesen szerettem volna megjegyezni.

A magyarországi Görög Nemzetiségi Önkormányzatnak a harmadik ciklusban is tagja vagyok. Az előző ciklusban az alelnöke voltam. A fentiekből látható, hogy a Magyarországon működő görög nemzetiségi egyesületek és önkormányzatok szoros együttműködésben kell hogy dolgozzanak.

Van még időm? *(Közbeszólások: Egy picit.)*

ELNÖK: Egy perc összesen.

SIANOS TAMÁS elnök (Hellasz Görög-Magyar Kulturális Egyesület): Akkor nagyon gyorsan és röviden mondom. Csak annyit fogok elmondani, hogy a Hellasz Görög-Magyar Kulturális Egyesület 2006 óta működik. Az egyesület küldetése a görög-magyar kulturális kapcsolat ápolása, továbbfejlesztése, a görög nyelv oktatása minden fokon és minden korosztály számára, a görög hagyományok és népismeret népszerűsítése Magyarországon, a görög kultúra és tudomány művelése nemzetiségi körben, ösztöndíjak kiosztása közösségünk tagjai számára és az anyaországban, görög-magyar testvérkapcsolatok kiépítése Magyarországon és Görögországban, cserediákprogram működése, nyelvi táborok szervezése, fiatalok nyelvtanulása elősegítése, görög-magyar kulturális események szervezése.

A művészet területén szeretném tájékoztatni önöket, hogy az egyesületünk Budaörsön négyszer léptette fel Kollonay Zoltán nevezetű görög-magyar zeneszerzőt és zongoraművészt, többször felléptettük Sarantis Mantzourakis buzukiművészt, felléptettük Kollátosz Fotiszt, aki kétszer vagy háromszor volt Budaörsön, többször felléptettük dr. Diószegi György Antal görög-magyar történelmi, illetve művelődéskutatót, aki nagyon sok szép előadást tartott Budaörsön.

A végén egy pár dolgot arról, hogy mint ismeretes, a nemzetiségi törvényben szerepel az érdekvédelem. Ezt nagyon komolyan vettem. Budaörsön, Imre ismeri a helyzetet, amikor a kapcsolataim révén a felső vezetéssel szerettem volna bizonyos eredményeket elérni, nem sikerült. Elővettem a törvényt és a törvény szellemében írásban kértem, így három görög gyereket el tudtam helyezni vegyes házasságból óvodában, kettő gyereket a felsőoktatásban annak ellenére, hogy a felső vezetés nem igazán támogatta ezt. Én a törvényekre hivatkozva ezt el tudtam érni.

Néhány dolgot még elmondok. Csak annyit, hogy van egy Görög Ifjúsági Egyesületünk, amely az ifjúsággal foglalkozik, van a Helidonaki nevezetű görög hagyományörző egyesület, ami annyit jelent, hogy fecskék. Ez

fiatalok táncgyűjtése. Van az Ellinizmosz Egyesület - ennek az egyesületnek is az elnöke voltam -, és erre azt tudom mondani, hogy idősebb asszonyok táncgyűjtése.

Szeretnék egy olyan egyesületet önöknek bemutatni - az iskolákról nem szeretnék semmit sem mondani -, a Csongrád megyei egyesületet, amely rendkívül módon és rendkívül eredményesen dolgozik. Könyveket adnak ki, szerkesztenek könyveket, több előadást tudnak tartani. Ott van egy nagyon értelmes gyerek, aki perfekt beszél görögül. Nálunk - ezt azért el kell mondani - sokan beszélnek görögül, de helyesen írni görögül nagyon kevesen tudunk. Sajnos a történelmi hagyományaink ezt így hozták.

A legnagyobb egyesületünk a Magyarországi Görögök Kulturális Egyesülete, amelyet a polgárháborúban idekerült görögök hozták létre. Eredetileg ez egy politikai szervezet volt, amely később átalakult kulturális egyesületté. Úgy érzem, hogy az egyesületen belül szeretnék politikamentesen dolgozni, jelenleg ez sajnos nem sikerül. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönjük szépen. Az idő rövideje miatt azt kértem, hogy egymás idejét tartsuk tiszteletben. *(Sianos Tamás: Elnézést, ha sokat beszéltem.)* Muszáj betartanunk a parlamentáris formákat is. *(Sianos Tamás: Elnézést kérek, nem szoktam ilyen sokat beszélni, most véletlenül így történt.)* Köszönöm szépen.

Most átadnám a szót a következő nemzetiségi csoportnak, a horvát nemzetiség képviselőjében Osztrogonác Józsefnek. A Magyarországi Horvátok Szövetségének az elnöke fogja tájékoztatni az albizottság tagjait arról, hogy milyen módszerekkel dolgoznak ők a kultúra és nyelvápolás terén. Köszönjük szépen.

Osztrogonác József

Osztrogonác József elnök (Magyarországi Horvátok Szövetsége): Köszönöm szépen, elnök asszony. Tisztelt Tanácskozás! Hölgyeim és Uraim! Engedjék meg, hogy azzal, hogy nem készítettem prezentációt, röviden elmondanám, betartva a ránk szánt időt. Nagyon nagy örömmel fogadtam el ezt a mai felkérést a tanácskozásra, és annak is örülök, hogy a tisztelt albizottság napirendre tűzte ezt a programot, illetve ezt a címet viselő tárgyalandó anyagot, hiszen a nemzetiségi civil szervezetek szerepének tárgyalását, hangsúlyozását a magyar közéletben nagyon fontosnak tartom.

Bizonyított történelmi tény, hogy a nemzetiségi civil szervezetek, egyesületek, csoportok, mint az állampolgárok önkéntes alapon működő szerveződései, tevékenységükkel nagyon fontos szerepet vállalnak és vállaltak a társadalmi problémák kezelésében, közösségi feladatok ellátásában, egyéni és közösségi jogok széles körű biztosításában és a sajátos kultúrájuk megőrzésében. 100-150, sőt 300 év távlatából is mondhatom, írásos dokumentumok is bizonyítják, hogy Magyarországon a legkeményebb diktatúrák és viharos történelmi körülmények között is léteztek, ténykedtek nemzetiségi szervezetek, melyek sokszor a puszta fennmaradásért végezték áldozatos munkájukat. Persze ehhez kiemelkedő személyek, tekintélyes vezetők, öntudatos egyének kellettek, akik sokszor életük kockáztatása árán sem mondtak le elveikről.

Az 1980-as évek végén a rendszerváltásból adódóan kezdődött meg a Magyarországon élő nemzetiségek önszerveződéseinek egyfajta reneszánsza,

újjászerveződése. Hosszú évtizedek után lépett az önállósodás útjára a magyarországi horvátság is, amely 1990 novemberében Szombathelyen alakította meg alulról jövő kezdeményezéssel első országos hatáskörű szervezetét, a Magyarországi Horvátok Szövetségét. Ezzel párhuzamosan, de volt, ahol már előbb is az ország különböző, horvátok által lakott településeiben, régióiban, Soprontól Szombathelyig, Nagykanizsától Budapestig, Pécestől Bajáig jöttek létre helyi és regionális szervezetek, melyek aztán bekapcsolódtak az országos szövetség munkájába.

Jómagam 1993 óta vagyok ennek a szervezetnek az elnöke, így módon volt megélni azokat a sikereket, elért célokat és teljesített feladatokat, amelyek előbbre vitték a nemzetiségi politikát, de módon volt átélni azokat a kudarcokat, zsákutcákat és krízishelyzeteket is, melyek akaratlanul is előjöttek.

A szövetség tekintetében én három fordulópontot, de lehet, hogy más nemzetiségnél is így van ez, jelölnék meg, amely sikertörténetként könyvelhető el. Az egyik, az első az 1990-es megalakulás. A másik az 1994-es válaszut, a civil szervezetté való átalakulás. Nem volt egyszerű. Harmadikként jelölném meg a fennmaradást, a ténykedést, az alkalmazkodási képességet, politikamentességet, függetlenséget, magyarul elkötelezettséget, illetve hogy még most is fenn van, ténykedünk.

Úgy gondolom, hogy a civil szervezetek a demokrácia iskolái lettek, hiszen a kollektív közösségi érdekek és jogok érvényesítése nélkül nem tudtak volna fennmaradni. Példaként említeném meg, hogy a mi szövetségünk a tervezés és a beszámoltatás időszakában közgyűlést hív össze, vagyis meghívást kap minden egyes tagunk függetlenül attól, hogy ötszáz vagy hatszáz meghívót kell kiküldeni, mindenkit elvárunk, hogy jöjjenek el. Természetesen nem jön el mindenki, ennek ellenére nyitott zsebként mutatjuk be a költségvetésünket, az elköltött pénzeket, programjainkat és természetesen elvárjuk, hogy mindenki hozzászóljon és mondja el a válaszait.

Úgy gondolom, hogy az irányító munkában nélkülözhetetlen az elkötelezettség. Mindannyian tudjuk, akik ebben benne vagyunk, a végzett munkáért nem jár bér, nem jár honorárium vagy más anyagi juttatás. A tervező, szervező, lebonyolító munka pedig szabadidőben és hétvégeken történik, hiszen a legtöbben, hála istennek, még dolgozunk és munkahelyeink vannak.

A másik sarkalatos pont az anyagi háttér, a működőképesség biztosítása. Tudjuk, hogy a tagdíjak nem fedezik egy országos szervezet fennmaradását. Mellesleg mi a befizetett tagdíjakat visszaforgatjuk a régiókba, hogy azok az emberek, akik ezt felvállalják, érezzék, hogy ezekből a pénzekből saját magukra költöttek, tehát nem megy el egyéb reprezentációs vagy más költségekre az ő tagdíjuk. Szponzorok nem nagyon vannak, marad tehát a pályázati munka itthon és az anyaországban, esetleg uniós pályázati lehetőségek.

Az Emberi Erőforrás Támogatáskezelő pályázati tevékenységével kapcsolatosan problémákról én most nem szólnék, azok ismertek mindenki előtt, de tény, hogy némi előrelépés történt, és ezt önöknek is köszönöm, hiszen az előbb is elhangzott, hogy az összegek nagyobbak lettek. Talán egy kicsikét könnyebb lett maga a pályázás is vagy a pályáztatás, illetve megtanultunk pályázni, habár most kritikát is mondanék, mert az új pályázat még nem jelent meg. Gyakorlatilag mikor jutunk megint pénzhez? Majd valamikor jövőre ősszel, de abból meg élni kellene, tagdíjából nem tudunk.

Kérem önöket, hogy ezt tolmácsolják! Nagyon örültem akkor, amikor Paulik Antal bekerült ebbe a szervezetbe, mert mint nemzetiségi, sokat kipróbált ember, gondoltam, egy kicsit előrébb tudja vinni a dolgokat, de úgy látszik, a malmok lassan őrölnek.

Mi mindenre jó ez a költségvetés? Működésre, önálló rendezvények rendezésére, regionális, helyi szervezetek támogatására, és amit én aláhúznék, az Országos Horvát Önkormányzattal közösen tartott programokra. Az Országos Horvát Önkormányzatot tartjuk a legfontosabb partnerünknek, őket támogatjuk mindenben, a közös célok elérésében, a kulturális autonómia, az intézményfenntartás ügyében, iskolaügyben és így tovább, folytathatnám akár a politikai célokat is.

Érdemes kiemelnem, hogy az Országos Horvát Önkormányzat elnökei, jelenlévő szószólónk is a legaktívabb tagjai voltak, és ma is a szövetségnek, tehát az együttműködésünk ilyen szempontból kiváló.

Fontos feladatnak tartom, hogy jómagam, az elnökség tagjai megjelenjünk minden rendezvényen, ahol csak lehet, és esetleg köszöntsük is a rendezvényt. Az emberi kapcsolat még a szakmai kapcsolat és együttműködés felett is véleményem szerint magasabban áll.

Érdemes megfontolni, hogy a legnagyobb tagsággal rendelkező - ezt nem először mondom, és mások is mondták -, bizonyítottan hasznos társadalmi, politikai szerepet betöltő, valóban értékes hagyomány- és nyelvmegőrző tevékenységet folytató, az ország egész területére kiható működést végző, Magyarország és anyaországok közötti jó kapcsolatokat elősegítő országos szervezetek működésükre valamilyen automatikus támogatást kapjanak. Tudom, hogy ez nem könnyű feladat, de ennek eldöntésében segíthetnének akár önök is.

Mindig izgalmas időszaknak számít a választási időszak és az azt megelőző év. Most éppen előtte leszünk, tehát megint egy izgalmas periódus elé nézünk. A civil szervezetek ilyenkor hallatlanul komoly politikai feladatokat hajtanak végre, gondoljunk csak a listaállításokra, a választói listára, a rengeteg adminisztrációra, egyeztetésre, propagandatevékenységre egyetlen erre a célra fordítható fillér nélkül, hiszen a civil szervezetek ilyen irányú költségvetéssel nem rendelkeznek. Ilyenkor fennáll a szétszakadás veszélye is. Ilyenkor kerül előtérbe, hogy a jelöltállító rivális szervezetek számunkra mit jelentenek, ellenfelek, vagy ellenlábasként lesznek. Nagyon sok minden múlik a kompromisszumkészségen, a párbeszédre, hiszen a széthúzás a szervezet, sőt a nemzetiség végét is jelenthetné. Aztán az emberi oldal az egyeztetések során: fiatal jelölt legyen, vagy a sokat tapasztalt, esetleg idősebb kolléga, szaktekintély? Ezeket mind abba kell venni.

A mi esetünkben a legutóbbi választások során alakult meg egy másik formáció, amely külön jelöltlistát indított. A szövetség tarolt, de annak ellenére úgy gondolom, hogy mi partnernek tekintjük az ellenlábasként is, hiszen valahol ugyanahhoz a közösséghez tartozunk. Úgy gondolom, hogy amikor az önkormányzat, a helyi és a megyei önkormányzatok működni kezdtek, akkor már ellentétek nincsenek is.

A harmadik téma, amit érintenék, a partneri kapcsolat és az együttműködések kiépítése. Nagyon fontos feladat, ilyenkor nemcsak a nemzetiségi közösségen belüli kapcsolatokra gondolok, hanem a többi nemzetiségi civil szervezetekkel való aktív, tartalmas kapcsolatépítésre. Két dolgot említenék meg, amit nagyon sajnállok, hogy már nem működik, illetve megszakadt. Nem is olyan nagyon régen a Magyar Művelődési Intézet által

létrehozott nemzetiségi szakértői tanács munkája működött, amelyben az összes nemzetiség képviseltette magát. Reméltem, hogy ma találkozom ezekkel a kollégákkal, de úgy látom, csak én vagyok egyedül ebből a szakértői tanácsból, azonban tudom, hogy aktívak és dolgoznak, mert tartjuk a kapcsolatot. Mi, akik ebben részt vettünk, komolyan végeztük a munkánkat.

Csak példaként említeném, hogy a civil szférát támogató tanácskozásokat, tudományos összejöveteleket, kiállításokat szerveztük, és megalapítottuk a Pro Cultura hosszú nevű kitüntetését, ami most még van, én úgy tudom, de nem mi döntünk fölötte. Annak idején a bizottság döntött, hogy kik kapják, kik lépnek fel. Saját magunk vitatkoztunk egymással, és vissza is tudtunk lépni, ha szükség volt rá, még a horvátok is egy kisebb közösség számára.

Megalkottuk az úgynevezett nemzetiségi közösségi művelődési stratégiát 2010-től 2015-ig, amely gyakorlatilag fekete betű maradt a papíron, nem nagyon tudtuk hasznosítani. Ez a szervezet megszűnt, illetve nem szűnt meg, egyszerűen többet nem hívtak bennünket, ma sem értem, hogy miért. Én ezzel azt szeretném hangsúlyozni, és ma már elhangzott egy ilyen, hogy nagyon fontosnak tartanám, hogy a civil szervezetek, maguk a civilek döntsék el, hogy kicsoda, hozzunk létre ilyen testületet, alakítsunk. Egy jó kezdeményezésnek tartom a mait, egyrészt közösen tudnánk bizonyos közös célokért akár a jogalkotásban, akár a választási törvényben és minden másban önöket is segítve lépni.

A másik dolog - és ilyenkor a pedagógus és iskolaigazgató szólal meg bennem -, amit nem értek. Az „államosítások” - idézőjelben mondom, mert nem szeretik ezt a szót -, magyarul a KLIK megalakítása során az állami iskolák tekintetében - és nem alapítványi, nem nemzetiségi fenntartás alatt álló, tehát szövetségi, illetve önkormányzatok alatt álló iskolákra gondolok, akár vallási iskolákra is - egyik napról a másik napra törvénybe rakta valaki vagy valakik, hogy megszűnjenek az általános művelődési központok, tehát álljunk át mérlegelés nélkül. Tudom, hogy sok fantomszervezet volt iskolákon belül is. Mi ÁMK-k voltunk. Misi barátom és mások is nagyon sokszor részt vettek az általunk szervezett közművelődési feladatok végzése során. Miért? Hogy a gyerekek nyelvoktatását is hadd érintsem, akár az óvodától kezdődően működhet úgy is, hogy a táncon, éneken keresztül népviseletbe öltözve tanulja meg az anyanyelvét. Én nem értem, hiszen semmiféle pluszkiadást nem jelentett a helyi önkormányzatok többségében, hiszen pályázatok útján szereztük a pénzeinket, és valamilyen nagyobb rendezvényeket szerveztünk. Ez a másik ilyen értelmetlen dolog számomra, ami megszűnt. Természetesen sok minden mást is tudnék mondani.

Végezetül, nagyon sok mindenről lehetne beszélni. Egy ilyen örömhírként talán megosztom önökkel, hogy 25-26 év után, mióta a szövetség fennáll, anyaországunk is észbe kapott, és hétfőn nagyon magas állami kitüntetés veszt át a horvát szövetség. Milyen apropóból? Valószínűleg a kerek évforduló miatt. Ezzel csak azt szeretném jelezni, hogy Magyarországon is nagyon kevésnek tartom azt a számot, a civil szférában dolgozó és az általam elmondott körülmények között dolgozó szakemberek nincsenek elismerve Magyarországon sem államilag, én úgy gondolom. Nagyon szépen köszönöm a figyelmet. *(Taps.)*

ELNÖK: Köszönöm szépen Osztrogonác Józsefnek, a Magyarországi Horvátok Szövetsége elnökének a nemzetiségi civil szervezetek és kulturális

egyesületek működésére vonatkozó elmélyült tájékoztatását. Nagyon sok mindenben egyetértünk az ön által elmondottakkal. Természetesen a civil szervezetek központi támogatásának a kérdése a mi köreinkben is többször előkerült. Az ÁMK-k megszűnésére vonatkozóan természetesen nem tudok semmi okosat mondani. Magam is két ÁMK-ban kezdtem a pályafutásomat. Tudom, hogy mi mindenre jó.

Azt viszont szeretném mondani, hogy nagyon bízunk abban, én a magam részéről pedagógusként és nemzetiségi szószólóként, hogy a nemzetiségi közneveléssel foglalkozó intézményekből azok a közfeladatok, amelyek a nemzetiségek kulturális életére vonatkoznak, nem fognak eltűnni, tehát ezekre valamilyen módon lehetőséget kell keríteni, hogy a munkájuk folytatódhassék. Minden közösség értékét növelik természetesen ezek a közösségek. Nagyon szépen köszönjük.

A folytatásban a roma szószóló úr következett volna, aki egy sajnálatos esemény miatt ma nem lehet közöttünk. Viszont itt van az Országos Roma Önkormányzat képviselőjében Mernyei Erzsébet, aki röviden ismertetni fogja a roma közösség ilyen irányú tevékenységét. Tessék parancsolni! Átadom a szót. Köszönöm szépen.

Mernyei Erzsébet

MERNYEI ERZSÉBET (Országos Roma Önkormányzat): Jó napot kívánok! Üdvözlök mindenkit én is. Hirtelen ebbe a szerepbe csöppenve igyekszem összefoglalni mindazt, amit a szószóló úr szeretett volna elmondani. Legelőször én is tolmácsolom elnézését mindenki felé, különösen elnök asszony felé, hogy egy ilyen váratlan esemény jött közbe és nem tud részt venni ezen a mai ülésen. Igazándiból Farkas Félix úr roma nemzetiségi szószóló, de ő a Lungo Drom mezőkövesdi szervezetének elnöke is, és ennek kapcsán mint civil szervezetről szeretett volna beszámolni. Ez a civil szervezet is az egyéb civil szervezetekhez hasonló, illetve a nemzetiségi szervezetekhez hasonló módon elsősorban a nemzetiségi kultúra, hagyomány és a nemzetiségi nyelv támogatásával, terjesztésével, erősítésével foglalkozik.

A szervezet kiemelten fontosnak tartja az oktatást, mint ahogy központi kérdés ez minden nemzetiségi szervezetnek, civil és társadalmi szervezetnek egyaránt. Nem tudom, mennyire köztudott, két köznevelési intézményt tart fenn az Országos Roma Önkormányzat, de az egyesület is támogatja, és a törekvés is megvan az Országos Roma Önkormányzatban további iskolák átvételére. A nemzetiségi oktatással kapcsolatosan mindenképpen egy növekvő tendenciát látunk, egyre több iskola kezd meg - nyilván az iskolában jelenlévő roma tanulók aránya miatt - a nemzetiségi népismeret felvételét. A roma oktatás lehetőséget ad erre, nem feltétlen nyelvoktatásra, mert sajnos a legnagyobb akadálya a roma nyelvoktató pedagógusok hiánya és egyáltalán globálisan a roma pedagógusok hiánya. Ezt mindenképpen egy kis kitéréssel szeretném önöknek elmondani, hogy ennek egyetlenegy akadálya van. Az viszont jól látható, hogy az a két intézmény, amelyet most tart fenn a roma önkormányzat, igencsak pozitívan élnek meg a fenntartóváltást, hiszen a 8 tanuló osztószám miatt a finanszírozás lényegesen jobb. Ezekben az intézményekben, miután általában kicsi és alacsony finanszírozású településeken találhatók, a tanulólétszám viszonylag alacsony, ezért az állami finanszírozás nem sok mindenre ad lehetőséget, tehát csak a minimális

szintre, miután a csoportok nem az ideális átlaglétszámot, illetve a maximumot semmiképpen nem hozzák.

Nem akarok az oktatás felé elmenni, de azt gondolom, ez egy kulcskérdés. Visszatérve a Lungo Dromra - mint szervezetre is -, nagyon erős törekvés van szervezeten belül, és azt mondhatni, a jelenlegi önkormányzati vezetés is hajlik efelé, illetve támogatja erősen. Nagyon fontos lenne a nemzetiségi pedagógusok képzése, a roma nemzetiségi pedagógusoké. Azt gondolom, ezeken az eldugott kis településeken nagyon-nagyon nehezen lehet találni olyan pedagógust, aki ha nem ott él, kiköltözik, vagy ki tud járni, illetve nem tud kijárni, ezek azok, amik igazán problémák. Azt tudom, hogy egyébként más állami iskolákban és kistelepüléseken probléma a pedagógushiány. Azt gondolom, hogy nem kivételek ezek alól ezek az intézmények sem. Azt mindenképpen biztatónak látjuk, hogy a népismeret oktatásával a kultúra mindenképpen erősítésre kerül ezekben az intézményekben.

A kultúra és hagyomány erősítését szolgálja, ezt mindenképpen kérte Farkas úr, hogy említsem meg, hogy számos rendezvényt tartanak ők is civil szervezatként. Természetesen a roma kultúra erősítése, mint tudjuk, elég erős összetartó kapocs ebben a közösségben. Meg kell említenem, hogy „Ki mit tud?”-okat is rendeznek. Nótár Mary művésznő innen indult, erre nagyon büszke Farkas Félix úr, kérte, hogy ezt említsem meg mindenképpen.

A szervezet fontosnak tartja még az érdekképviselést is. Nyilvánvalóan mindazon településeken, ahol jelen van, ez olyan irányú érdekképviselés kiemelten, amely a konfliktusmegelőzést szolgálja. Amennyiben egy ilyen konfliktus kialakulóban van, akkor fontosnak tartják, hogy mielőtt ebből még igazi, nagy, kirobbanó olyan helyzet alakul, ami senkinek nem jó, törekednek arra, hogy a feleket összehozzák és ezeket a konfliktusokat mérsékeljék és olyan módon oldják meg, hogy mindenki megelégedésére simuljanak el.

A kapcsolatok között kiemelten fontosnak tartják a munkaügyi központokkal való kapcsolatot, hiszen a roma társadalom körében sokkal nagyobb a munkanélküliség aránya, mint egyébként a magyar társadalomban, ezért ez egy igazán fontos terület. Eredményeket is tudnak ebben felmutatni, mert számos olyan gyümölcsöző együttműködés volt vagy alakult ki, amelynek során segítenek a roma emberek elhelyezkedésében.

Mindenképpen - visszatérve az oktatásra - támogatja a szervezet azt is, hogy a roma fiatalok a közép- és felsőfokú oktatásba egyre nagyobb számban kapcsolódjanak be. A középfokú oktatásban segítséget nyújthat, ha egy-egy intézményt többcélú intézménnyé tesznek, mint ahogy előfordult ez már egy speciális oktatási intézménynél, hogy a középfokig eljussanak. Ezt most segíti a szakképzés átalakítása, azt ugyan még részleteiben nem látjuk. A roma önkormányzat fenntart egy általános iskolát, amelynek szakiskolai tagozata is van. Igény van, igazgató úrral beszéltünk, tudjuk, hogy igény lesz a tanulóknak az érettségi megszerzése iránt, mire oda eljutnak. Azt nem tudjuk, hogy létszámaiban hogyan fog megvalósulni, de addig majd ez is meg fog oldódni.

Számos olyan példát is említett szószóló úr, hogy arra törekszenek, hogy láthatóvá tegyék a felsőoktatási intézményekben, mert igenis vannak roma hallgatók, csak valahogy ez úgy elsiklik. Tehát egy olyan öntevékeny kezdeményezés legyen, amely összefogja ezeket a fiatalokat, és hogy igyekezzenek visszatérni, vagy legalábbis érezzék feladatuknak, mert ezt a roma népességet csak a saját tanítóik tudják - azt gondolom, bocsánat, ez az

én véleményem volt - igazán felemelni. Ennyit szerettem volna nagyon röviden, nagyvonalakban ismertetni önökkel. Köszönöm szépen a szót.

ELNÖK: Nagyon szépen köszönöm Mernyei Erzsébet asszonynak, hogy annak ellenére, hogy szószóló úr nem tudott jelen lenni, a roma nemzetiség kultúrájának és elsősorban a köznevelésben résztvevők lehetőségeinek, illetve a hiányosságoknak a megvilágítására mégis sor kerülhetett. Azt gondolom, abban is egyetértünk, hogy roma pedagógusképzésre igenis szükség van, és a roma kultúra átörökítése valóban rajtuk keresztül lehetséges. Mi is megpróbálunk mindent ennek a kérdésnek a kezelése ügyében, úgyhogy köszönjük szépen még egyszer, hogy helyettesítette a Lungo Drom mezőkövesdi elnökét. Köszönöm szépen.

A folytatásban pedig Brczán Krisztifor következik, a „BÁNÁT” Szerb Kulturális Közhasznú Egyesület elnöke fog tájékoztatást adni a szerb nemzetiség képviselőjében. Ő volt itt legelőbb, úgyhogy ezért elnézést kérek, hogy a legtovább kellett maradnia, de remélem, hogy tanulságos volt a délelőtt, és hogy ilyen sokáig kellett az előadása okán várakoznia, nem okoz gondot. Köszönöm szépen. Átadom a szót.

Brczán Krisztifor

BRCZÁN KRISZTIFOR elnök ("BÁNÁT" Szerb Kulturális Közhasznú Egyesület Deszk): *(Az előadást projektoros vetítés szemlélteti.)* Nagyon szépen köszönöm, egyébként is végigvártam volna, érdekelt a többi előadás. Elsősorban szeretném önöket köszönteni és megköszönni a meghívást. Külön köszönöm Alexov Lyubomir úrnak, hogy amikor a javaslatot tették, gondoltak ránk. Mi egy kis település kicsi civil egyesülete vagyunk. Jövőre a 70 éves fennállásunkat fogjuk ünnepelni, ezzel a diaszpóra egyik legidősebb egyesülete vagyunk, egyesületként '91 óta. Azon túl, hogy egy olyan közösségből, családból jöttem, ahol a hagyományok kapcsán minden mást lehetett, ezt pedig muszáj volt, mármint ezeknek az ápolása, megőrzése, és ha muszáj volt, akkor könnyen ment, ha meg könnyen megy, akkor nem terhes, nyilván ennek szellemében próbáljuk az egyébként száz alá csökkent szerb közösség mindennapjait megélni közösen, Deszkről beszélve a magyarsággal együtt felfogva azt a helyzetet, hogy önállóan mi magunk már nem vagyunk képesek fenntartani. Ezért a sok szimpatizánst és érdeklődőt magunk mögé erősítve, az iskolával, óvodával, az egyházzal a néptáncon, a népzeneen keresztül - majd a vetítésen látható lesz - megpróbáljuk igazándiból a nemzetiségi civil hétköznapijainkat bemutatni, ami gyakorlatilag ránk jellemző.

Szeretném én is betartani szigorúan a tíz percet. Nyolc és félperces maga a film, néha-néha bele fogok szólni, ugyanis három nagyobb állomása van ennek a kicsi vetítésnek. Annak tudatában, hogy a nyugdíjba is az utolsó számít bele a legjobban, ezért az elmúlt öt-tíz év nagyobb történeteit szeretném bemutatni és kiemelten háromkörös uniós pályázattrendszeren keresztül azokat a főbb állomásokat, amelyekről egyébként órákat tudnék beszélni. Bízom benne, ebben a pár percben be tudom mutatni, és önök hűen át tudják majd érezni, hogy gyakorlatilag miről is szól a mi kis deszki létünk. Nincs hang hozzá, majd én igyekszem itt-ott beleszólni.

Maga az egyesület azon túl, hogy csak táncolunk és zenélünk, a kétezres évek közepén az itt látható régi szerb temetőt, amely 35 évig be volt zárva,

uniós pályázatot írva, letakarította és emlékparkká alakította. Ezek az előző képek, ezek meg már az újak. Pontosan látszanak a tevékenység nyomai. Ez a felállított emblémánk, jelképünk. Itt már az átadás történik, látszik, hogy mennyire él a temető, itt van az optáltak rokonsága a Vajdaságból.

A következő képnél egy pillanatra megállok. A Vajdaságból nagyon sokan jönnek és keresik fel a gyökereiket. Mint látható, korábban ezeket a sírhelyeket nem is találtuk, nem is tudtuk, mennyi volt.

A következő: uniós pályázatban egy meglévő, régi szerb iskola, óvoda épületét újítottuk fel. Ha most a képet nézzük, a jobb oldali részen egy „U” alakú épület van, itt helyezkedik el az egyesület székháza is, ha így fejezhetem ki magam, az iskola, óvoda épülete is. Ezt egy uniós pályázatból valósítottuk meg azzal, hogy körülbelül 30 százalék önrészt vállaltunk. Az önrész gyakorlatilag a mi közösségünk tagjaiból tevődött össze, amit mi beleraktunk. Ez közel 30 százalék volt.

Miután megépült maga az épület és befogadta az iskolát, óvodát, a civil egyesületünket, a civil létünket, a harmadik körben előjött a kérdés, hogy hogyan töltsük meg az iskolán, óvodán kívül magát az épületet. Ekkor gondoltunk arra, hogy két régi mesterséget lehetne tanítani, amit egyébként száz éve nem művel senki. Az egyik a szerb vászonszövés, a másik pedig a jellegzetes szerb úri hímzés, arany hímzés, amely teljesen feledésbe merült. Ezt a két szakmát visszatanítjuk az óvodában, iskolában. Itt látszanak azok a jellemző motívumok, amelyek a deszki hímzést képviselik.

Itt megint csak megállok egy pillanatra. Ez nevezetes és messze földön híres, egyébként egy rekonstrukció. Ez már a műhelyünkben készült a Hagyományok Háza által. „A” minősítést kapott Békéscsabán. Ezt csak azért említem meg, mert azon munka által, amit ebben a körben végeztünk, a békéscsabai és az országban egyedülálló és egyedül ott működő művészeti iskola képzésébe - amely OKJ-s képzést ad - a deszki hímzés és a deszki szerb népművészet bekerült, a mai napig oktatják, amire nagyon-nagyon büszkék vagyunk, hogy ezt el tudtuk érni ezáltal.

Miután ezek a mesterségek, a múzeum, a műhely működik, az itt látható népviseletekről dokumentumfilm készült, mégpedig egy száz évvel ezelőtti állapotról beszélünk, már amennyire a mai környezetben ezt meg tudtuk oldani. A népviseleteket a műhely által készítve dokumentáltunk egy szerb lakodalmat A-tól Z-ig, tehát az előhagyományoktól kezdve az utóhagyományokig. Folyamatosan bemutattuk azokat a tevékenységeket, amelyek gyakorlatilag ezt összefogják. Ez egy másfél órás film, lesz is belőle egy rövid vetítés, gyakorlatilag bevontuk az egész falut, nyilván a táncegyüttesen keresztül.

Elővettünk olyan régi hagyományokat, amelyek legutóbb 1948-ban és előtte voltak jellemzőek, mint például a lúdtoll festése a lánybúcsú alkalmával. A lányok szép népviseletbe vannak öltözve. Ez a ruha, ami a menyasszonyon, az ifjú lányon van, ez egy 1905-ös modell, amelyet szintén rekonstruáltunk.

Itt azokat a hagyományos eseményeket próbáltuk visszahozni, amelyek sajnos egyéb okokból már nincsenek, nem jellemzőek. Itt maga a szertartás van, hogy hogyan történik. Ennek az ünnepélyességét is szerettem volna itt egy picit bemutatni.

Egyébként más dokumentumfilmeket is készítünk, amelyekből most nem hoztam részleteket. Feldolgoztuk a gasztronómiát, a karácsonyi, a húsvéti gasztronómiánkat, feldolgoztuk a húsvéti és a karácsonyi hagyományokat szintén egy-egy órás dokumentumfilmmel.

Folyamatosan igyekeztünk az elmúlt években olyan hagyományokat visszaállítani a köztudatba és a közéletbe, a hétköznapiakba, amelyek a gyakorlat szempontjából feledésbe merültek, már csak szájhagyományként vagy emlékként léteztek. Ilyenekből nagyon-nagyon sokat visszahoztunk, a régi kézi aratástól kezdve a karácsonyi fakivágáson, a tűzugráson keresztül, és sorolhatnám, az Iván-napi koszorúfonásig, nyilván szorosan az egyházzal és az iskolával, mert ebbe bevonjuk a gyerekeket. Majd később látszani fog, hogy táborokat is szervezünk, zenei, kézműves táborok, népművészeti táborokat.

A következő képet csak azért tettem be, mert ilyen sem volt ötven éve. Amikor a lakodalomból mennek haza, megtisztelik azzal, hogy mutatják az útját a tollon keresztül. Ez nagyon jól sikerült. Egyébként az a hölgy egy újságíró, még életében nem látott ilyet. Mi egy pár marékkal szoktunk szórni, de ő nem állta ki. (*Derültség.*) Akkor felrakjuk szépen a kocsira és visszük. Ezt csak azért, hogy kicsit feloldjam a monotonitás hangulatát. Ezeket nagyon jól és nagyon szépen éltük meg. Heteken keresztül készültünk. Ez az Iván-napi koszorú.

A következő a Tojaskocogtató Európa-bajnokság, ami mindig húsvét első napján, vasárnap történik. Ide már bevontuk a nagyközönséget, sőt tavaly nemzetközi volt, német, francia, belga, román, szerb, sőt ukrán vendégünk is volt. Gyakorlatilag ezt a versengést minden évben megejtjük. A polgármesterünk mindig nagy elvárásokkal jön, de mindig utolsóként változik, már ami a tojástörést illeti.

Itt már a gasztronómiánkat mutatjuk be, a paprikasütést, hogy hogyan készül az ajvár. Itt egy pillanatra megállok. Az ajvárt az egyik uniós pályázat kapcsán egy kísérő rendezvényként találtuk ki. Maga az ajvár sok nemzetnél, sok nemzetiségnél jelen van. Az ötlet onnan indult el, hogy fogjuk össze azokat a nemzetiségeket, amelyek gasztronómiájában szerepel az ajvár és készítik.

Mára már ez kifejlődött, átalakult. Hatodik alkalommal volt idén ajvár fesztivál, ahol a görögök, a bolgárok, a horvátok, a románok és nyilván Szerbia mint anyaország és a mi közösségünk vett részt, mindenki készítette a saját ajvárját. Közel kétezer résztvevő volt, aminek nagyon örülök. Idéntől részt vett az említett nagyon aktív Csongrád megyei görög közösség, és itt pedig például a mohácsi horvát közösség volt látható. Mindenki kiveszi a maga kis szeletét, ő maga építi és hozza a maga kis társaságát. Itt egy közös kólót jártunk, közel ötszázan voltunk a menettánc után. Az összes magyarországi szerb együttes jelen volt. Az ajvárkészítő nemzetiségektől is, mindegyik nemzetiségtől volt egy táncegyüttes, amely képviselte magát, így a békéscsabai bolgárok, a Csongrád megyei görögök, a baranyai horvátok, román együttesünk volt, és Szerbiából is voltak. Itt éppen a görög együttes látszik. Szeretnénk ezt nyilván bővíteni és mindenkivel együtt szépen építeni ezt a kis kellemes történetet. Itt az esti szórakozás látszik. Egyébként amit fontosnak tartok megemlíteni, hogy ez fesztivál nullás már hatodik éve, tehát kitermeljük.

Itt a következő hagyomány látható, mint a bor- és a szőlőszentelés. Ez is egy új, visszahozott hagyomány, ami 50-60 éve volt. Sőt, a filoxerajárvány a nyolcvanas évek óta nem jellemző már a szőlőterületre - ezáltal ez a hagyomány is kihalt -, és ötödik éve újra és ennek folyományaként havonta borestek vannak, hívunk neves borászokat az országból. Ez a 40-50 fős érdeklődés gyakorlatilag szinte már várja a nyár elmúltával az őszi, tavaszi időszakot, amikor ilyen alkalmakkor is össze tudunk ülni és közösen megünnepeljük. Itt konkrétan a szőlő szentelése látszik. Egyébként mindig előadásokat szervezünk, és nemcsak a borkóstolás a lényeg, hanem az ehhez

illő, esetenként akár tudományos előadások is szoktak megjelenni ezeken a borkóstolókon, rendezvényeken. Nagyon érdekes ez is, ahogy szépen építi magát. Mára már külön olyan nap van, amikor a deszki borászok, akinek kis szőlője van, bora van, behozzák, és nagyon-nagyon-nagyon hangulatos kis eszmecserek és közös történetek ezek, mert mindenki készül valamivel, valamit tesz hozzá, és ez nagyon-nagyon összefogja azt a kis közösségünket, amely még akár ezzel is foglalkozik.

Azon túl, hogy gyakorlatilag az egyházhoz kötődő hagyományok is vannak, eredendően itt a karácsonyi tűzgrás van, itt pedig a nyári zenei tábor látszik, idén 50 tamburás volt, itt pedig látszik, hogyan támogatjuk az egyházat. Ezt épp az egyesületünk újíttotta fel.

Ez pedig a múzeum, amely az emeleten található. Ez egy hosszú gyűjtés eredménye. Olyan elemek is vannak, amelyek már nincsenek az országban. Itt minden, ami látható, egy restauráláson esett át, a textíliákat rekonstruáljuk. Itt egy család hétköznapjait próbáltuk bemutatni.

Nos, a baloldali kép részlete mutatja a ma álló épületet, a jobb oldalon pedig - és ez a vége az előadásomnak - a vízióinkat és a jövőképünket próbálnánk bemutatni. Így nézne ki. A templomtól balra az „U” alakú rész az, ami meglévő, a jobb oldalon fehérrel ábrázoltan pedig három kézműves műhely és egy rendezvényterem van, vagy nevezhetjük ma sportsarnoknak, ilyen formában tudunk ezzel továbblépni. Hétköznapi, fiatalos szlenggel élve erre gyúrunk a következő években, hogy ezt meg tudjuk valósítani.

Bizonyítva azt az együttműködést, amit a helyi önkormányzattal tartunk fenn és szinten tartunk már évtizedek óta, az utóbbi években igen erősen, gyakorlatilag a falu központjából - mindenki képzelje el - ilyen kis szentendrei utcaszerűséget képzelünk el, a központtól a mi templomunkig, ahol a továbbiakban nagyon sok elképzelés teret nyerhet. Az utolsó kép színes, és látszik az a nyitás a falu központja felé, hogy hogyan szeretnénk ilyen utolsó traktusként bekapcsolni a falu életébe, vérkeringésébe még jobban a mi kis munkánkat. Itt a vége.

Az előttem szólók nagyjából elmondták, hogy mik a problémák, gondok. Nyilván nálunk is megvannak ezek. Próbáljuk magunkat ezeken túltenni. Nekem általában a legnagyobb problémám mindig az, hogy január 1-jén úgy ébredek fel, hogy üres a zseb, és gyakorlatilag azon dolgozunk, hogy ezt a szerény kis tartalmat hogyan töltsük meg, hogyan éljük át az évet. Mindig találunk rá valami megoldást. Én erre biztatok minden kollégát, minden érdeklődőt, hogy a jó cél érdekében tegyék meg önök is, és akkor szebbek lesznek a hétköznapjaink. Köszönöm a türelmet, az érdeklődést. Jó munkát kívánok önöknek a továbbiakban! (*Taps.*)

ELNÖK: Köszönöm szépen Brczán Krisztifor úrnak, aki egyúttal Deszk alpolgármestere is. Ezt a bevezetőmben nem mondtam.

Azt hiszem, a mai délelőttünknek egy méltó zárása volt ez az ismertetés, ez az előadás, hiszen a mi célunk is az volt, hogy mutassuk meg, hogy milyen értékekkel rendelkeznek a nemzetiségi közösségek, illetve azokat az utakat keresni és megtalálni, amiken keresztül ezeket az értékeket a jövő generáció számára is tovább tudjuk adni. Természetesen minden előadótól hallottuk, vagy legalábbis célzás szintjén hallottuk, hogy van egy tényező, ami nagyon sokszor nehezíti a hétköznapok tevékenységeit, és ezt pénznek hívják. Viszont megnyugtatólag tudom összesíteni az elhangzott előadások alapján azokat a tényeket, amelyeket végül is tapasztaltam, hogy a nemzetiségi

közösségek túl akarnak élni, élni akarnak, és át akarják ezt a sok-sok értéket adni a jövő számára, még úgy is, hogy adott esetben a pénz, mint egy nagyon fontos tényező, hiányzik.

Köszönöm szépen minden előadónak az ismertetőjét. Biztos, hogy erre építenünk kell, tehát valószínűleg egy következő körben a nemzetiségi szószólók valamilyen formában a civil szervezetekkel, a kulturális egyesületekkel a jövőben is fognak foglalkozni. Ígérni én nem szoktam felelőtlenül, tehát nyilván nem fogok most itt különösebb ígéreteket tenni, de szem előtt tartjuk az ő életüket és működésüket. Köszönöm szépen.

Kérdezem, hogy van-e a jelenlévő szószólótársaimnak, elsősorban az albizottság tagjainak hozzáfűznivalójuk, kérdésük. *(Jelzésre:)* Ritter Imre német szószóló úrnak adom meg a szót.

Kérdések, hozzászólások

RITTER IMRE német nemzetiségi szószóló: Először is elnézést kérek, hogy elkéstem, de amiért szót kértem, mert jó érzés volt végighallgatni az előadásokat. Több helyen felmerült a nemzetiségi pályázat. Azzal együtt, hogy idén már januárban volt költségvetési bizottsági ülés, február elején írásban kértük és mindent megtettünk, szeretttük volna, hogy három hónappal hamarabb kiírásra kerüljenek. Nyilvánosan is ígéretet tett a minisztérium, hogy október 15-ig ki lesz írva. Először csúszott azért, mert az EPER helyett a FAIR-ba akarták kiírni, utána mire eldőlt, hogy EPER marad, csúszott azért, mert kiderült, hogy az államháztartási törvény egy paragrafusa szerint 50 százalékát lehet csak kiírni az összegnek, éven túli kötelezettségvállalás. Közvetítették a kormányhatározatot, amely feloldotta erre az évre ezt. Holnap délelőtt Fülöp Attila fogja nyilvánosan bejelenteni, és holnaptól megnyílnak a NEMZ-pályázatok az EPER-ben, de két héten belül meg fognak nyílni a FAIR-ban is, mert jövőre már a FAIR-ban fogják kiírni. Idén tehát mind a két rendszerben lehet majd pályázni. Hat hétig lesznek nyitva a pályázatok, tehát január közepéig. Három hónappal szeretttük volna előrehozni, három hét lett belőle, viszont az államháztartási törvényre a módosítást beadták, most decemberben lesz fogadva, ami azt jelenti, hogy jövőre már ilyen probléma nem lehet. Ha jövőre sem fogják kiírni október 15-e előtt, akkor nem tudom, mit tudunk még tenni. Holnaptól megnyílnak a pályázatok, és lehet pályázni. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen Ritter Imre szószóló úrnak ezt a kiegészítést. A bizottságunk elnökének, Fuzik János úrnak adom át a szót.

FUZIK JÁNOS szlovák nemzetiségi szószóló: Köszönöm a szót, elnök asszony. Egyrészt köszönöm, valóban jó ötlet volt folytatni ezt a bemutatkozását a civil szervezeteknek, és a jelenlévőknek is köszönöm a tájékoztatást. Valóban sokrétű információt kaptunk. A pénzkérdésekhez még talán egy gondolat. Jólesett, hogy méltányolták többben a munkánkat, és hogy sikerült a nemzetiségi támogatások összegeit jelentősen emelni. Mi próbáltuk ezt célirányosan tenni, tehát az első évben az országos önkormányzatok helyzetét szolidan javítani, illetve párhuzamosan a helyi nemzetiségi önkormányzatokét. Az idei évben a civil szervezetek voltak a törekvéseink homlokterében, hiszen 12 éve nem emelkedett a civil szervezetek működési támogatása, az ominózus 110 millió forint még a nemzetiségi vagy kisebbségi

közalapítvány idejéből öröklődött át, az idén már 330 millió. Ami nem kevésbé fontos, a nemzetiségi programok támogatása, amely szintén 110 millió volt, ahová pályázni lehet, és az is 330 millió.

Én azt hiszem, ez segítheti az önök munkáját. Ez garantált a jövő évre is, nemcsak azért, mert el van fogadva a jövő évi költségvetési törvény, sőt emelkedik is bizonyos mértékben. Tehát örülünk annak, hogy az országos önkormányzatokkal is együttműködve ezen a téren is tudunk előrelépni. Soha nem feledkeztünk meg a civil szervezetekről, de a második évre tudtuk őket beütemezni. További jó és sikeres munkát kívánok!

ELNÖK: Köszönöm szépen elnök úr kiegészítését. Giricz Verának, albizottságunk ruszin szószólótagjának adom át a szót.

GIRICZ VERA ruszin nemzetiségi szószóló: Köszönöm szépen a szót. Köszöntöm a megjelenteket. Szeretném nem először hangsúlyozni, hogy a régi MAMI-ban, művelődési intézetben a mai napig nem tudjuk, ki volt az, aki egy tollvonással megszüntette a Nemzetiségi Tanácsot. Annak egy ideig én is a tagja voltam. Valóban a Pro Cultura-nemzetiségi díjat ritkán tudni, ki kapja meg. Volt még egy alternatíva, amivel lehetne ösztönözni és kicsit elismerni azokat, akik valóban minden ellenszolgáltatás nélkül meggyőződésből dolgoznak. Ennek volt egy kerete, ennek volt egy ünnepélyessége, amely egy idő után aztán elkezdett csökkenni, és végül is most már teljesen eltűnt. Nem először beszélünk róla, de soha nem tettünk konkrét lépéseket.

Én úgy hiszem, hogy ha most átveszi a helyettes államtitkárság, akkor meg kellene fogalmazni egy levelet, vagy napirendre tűzni a nagy bizottságban, hogy hozzák rendbe egyszer és mindenkorra. Az nem engedhető meg, hogy valaki egyszemélyben áthúzz mindent, én most nem akarok nevet mondani, mert az illető éppen egy helyettes államtitkár jelenleg, és önkéntesen osztogatja a díjat úgy, ahogy ő akarja. Mi feltettük azt a kérdést, hogy milyen szempontok szerint. Majd ő eldönti - ez volt a válasz. Nem hiszem, hogy ezt meg lehet engedni egy demokratikus társadalomban, hogy valaki ilyen diktatórikus módszerrel most itt döntögessen.

A végén meg most semmi nincs. Minden bizonytalan, és nem hiszem, hogy ez jót tesz a mi ügyünknek és különösen serkentené az embereket, hogy a jövőben tevékenykedjenek. Szerintem ezt a problémát nagyon sürgősen egyszer és mindenkorra demokratikus alapokra kell helyezni. Van rá példa, amilyen volt, emlékszel rá, milyen komolyan csináltuk, szavaztunk, dobáltuk be a kalapba, minden. Ott volt egy objektív ítélet. Több embert jelöltünk, te is voltál benne. De hogy egyvalaki leül az asztalhoz és azt mondja, hogy hopp, a Tóth mari tetszik, ő kap, a János nem kap, úgy hiszem, pont ideje rendbe tenni ezt a dolgot. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen Giricz Vera szószóló asszony kiegészítőjét.

Amiket én itt bekereteztem, amikre reflektáltam volna, azok gyakorlatilag mindelőkerültek, tudniillik a pályázatok, a Pro Cultura Minoritatum Hungariae kérdései, illetve a civil egyesületek támogatása. Ez utóbbi díjról annyi információnk van, amit már szószóló asszonytól is hallhattak, hogy tavasszal már a nemzetiségekért felelős államtitkárság kezelésében a díjat oda fogják ítélni. Ennek az odaítélésnek a körülményeire vonatkozóan viszont valóban lehet kutatni azt, hogy adott esetben kinek és milyen mértékű beleszólása lesz a díjazottak személyére vonatkozóan.

Kérdezem, hogy van-e még valakinek a szószólók közül kiegészítenivalója. *(Jelzésre:)* Koranisz Laokratisz úrnak adom át a szót, görög szószólótársunknak.

KORANISZ LAOKRATISZ görög nemzetiségi szószóló: Köszönöm a szót. Üdvözlök mindenkit én is, főleg a civil szervezetektől érkezőket. Nagyon tartalmas volt a mai nap, köszönöm szépen nekik. Ami engem megfogott, az az örmény szószóló előadása, illetve a bolgár civil szervezet vezetője, az iskola igazgatója. Valóban nálunk, görögöknél, bolgároknál, örményeknél ugyanazzal a problémával találkozunk, hogy nincs utánpótlás tanárok tekintetében. Nincs oktatás, tanári oktatás. Nem tudom, a ruszinoknál hogy áll a helyzet, ahogy látom rajtad, még rosszabb.

Hallottunk egy döbbenetes számot, 200 ezer forintot arra vonatkozóan, hogy egy akár Görögországból, Bulgáriából érkező tanár - aki rendelkezik ezekkel a képességekkel, hogy tanítson itt - a diplomáját úgymond érvényesítse. Annak idején a parlamentben, amikor szót kaptam és elmondtam az utónevekkel kapcsolatosan, hogy vegyék fel a kapcsolatot, akkor azt mondtuk, az országos önkormányzatok hivatalaival az anyakönyvvezetők és segítsenek, hasonlóképpen tudnám mondani, hogy ezekkel a diplomákkal kapcsolatosan is nagyon sokat tudnának segíteni maguk az önkormányzati hivatalok vagy - látom rajtad - esetleg a követségi fordítók. Ezzel kapcsolatosan valamilyen formán csökkenteni kellene ezt az összeget, illetve nekünk - mint szószólóknak - közbenjárni, hogy ezt a regisztrációs összeget, amely százhuszonvalahányezer forint, valahogy támogassa valamelyik szervezetünk, amely a nemzetiségekkel foglalkozik. Ez az egyik kérdés, ami nekem nagyon fontos. Ha a nyelvoktatás valamilyen formán megakad, és megakadni látszik egy-két nemzetiségnél, akkor súlyos problémák, identitási problémák következnek be.

A másik dolog, amivel a görögök már foglalkoztak, és történetesen az, aki előadta a Kritiki Skepsi nevezetű civil szervezet munkáját. Korábban ennek a szervezetnek az elnök asszonya részt vett ezen az albizottsági ülésen és elmondta, hogy kidolgozták ők - és kérték a segítségünket -, hogy hogyan lehetne valamilyen anyagi forrást találni ennek a távoktatásnak. Nálunk, görögöknél, de ez vonatkozik az örményekre is, szórványban élnek a görögök az ország területén, Nyíregyházától egészen Pécsig különböző településeken négy-öt-hat család. Ahogy elmondta a bolgár iskolaigazgató, valóban úgy van, hogy nagyon messziről hozzák be a gyerekeket a Vécsey utcai iskolába. Körülbelül 80-100 kilométeres körzetből hozzák ide, Budapestre. Ha valamilyen anyagi forrást tudnának találni az önkormányzatok, vagy rajtunk keresztül segíteni az önkormányzatokat, hogy ez az online oktatás kiépüljön, ez nagyon nagy lépés lenne a nyelvoktatás szempontjából. Ennyit akartam mondani. Köszönöm szépen a szót.

ELNÖK: Köszönöm szépen. *(Jelzésre:)* Visszaadom ruszin szószóló asszonynak a szót.

GIRICZ VERA ruszin nemzetiségi szószóló: Köszönöm szépen, csak egy pillanatra. Ez a diplomahonosítás, amit az Oktatási Hivatal végez, nem olyan dolog, hogy lefordítom a diplomát magyar nyelvre. Azt egy honosítási bizottság bírálja el. Elbírálja, hogy megfelel-e az a diploma a magyar követelményeknek. Én is honosítottam, tudom. *(Koranisz Laokratisz: Én is.)*

De az régen volt, és nem került 125 ezerbe vagy 200 ezerbe. Akkor az ELTE-n honosították. *(Koranisz Laokratisz: Nekem is.)* Jó, száz évvel ezelőtt. *(Koranisz Laokratisz: Nem száz évvel ezelőtt. - Derültség.)* Nagyon sokba kerül valóban. Nekünk is van most egy esetünk. Egy segítségre rászoruló valakit tudnánk alkalmazni, de az önkormányzat nem tudja megfinanszírozni, mert nem tudod elszámolni. Ez egy egyén. Valami megoldás kellene esetleg most a törvénymódosítás folyamatában, hiszen az Oktatási Hivatal házon belül van, az EMMI-n belül van. Érdekünk, hogy diplomás emberek tudjanak jönni. Pont nálunk most is van egy ilyen eset. A többiek már ki is fizették, de nem tudjuk nekik kompenzálni, mert nem fér bele se az Ávr.-be, se a keretbe. Ezen érdemes lenne gondolkodni, mert többen küszködünk ilyen problémákkal. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. *(Jelzésre:)* Láttam, hogy jelezte elnök úr, hogy még szót kíván kapni.

FUZI K JÁNOS szlovák nemzetiségi szószóló: Köszönöm szépen. Csak röviden: örömmel emlékeztetnék arra, hogy a köznevelési törvény legutóbbi módosítása során a bizottságunk támogatta azt a módosító javaslatot, amely éppen a kis nemzetiségek kiegészítő oktatása kapcsán született, hogy három évig honosított diploma nélkül is oktathat ilyen iskolákban minden anyaországi pedagógus vagy bárki, akit ott alkalmaznak. Tehát mi megtettük, amit itt meg kellett tenni, és tulajdonképpen nyitva áll a lehetőség.

ELNÖK: Nagyon szépen köszönöm a kollégáknak, hogy a mondanivalómat szépen összerakták, amit magam is bekereteztem, szinte mindegyikre reflektáltak.

Természetesen több nemzetiség részéről érkező igény, hogy a nemzetiségi pedagógusképzéssel foglalkozzunk. Májusban volt egy - kifejezetten erre a témakörre hangszerelt - albizottsági ülésünk. Viszont pont azért, mert még számos kérdés nyitott, a következő ülészsakra egy hasonló tervetünk azzal együtt, hogy én változatlanul azt kérem szószólótársaimtól is, de a nemzetiségi önkormányzatok vezetésétől is, hogy a konkrét problémákkal legyenek szívesek lehetőség szerint az albizottsági ülések előtt vagy a bizottsági ülések előtt jelentkezni, tudniillik akkor tudunk olyanoknak is utánamenni, amelyek egyébként minden nemzetiségnél talán nem jelentkeznek.

Valóban a törvénymódosítás során az elnök úr által elmondott módon előkerült a honosítás kérdése is. Én magam vittem a parlament elé ezt a kérdéskört. Egyedül voltam ott éppen a felszólalásom idején, úgyhogy talán ezért nem tudnak a szószólótársak erről a dolgról. Mindenesetre azt gondolom, hogy a mai nap megint tanulságos volt. Mi jegyzeteltünk, azokat a kérdéseket, amelyek további intézkedéseket, illetve adott esetben továbbgondolásokat igényelnek, rögzítettük. Biztos, hogy vissza fogunk térni.

Nagy tisztelettel megköszönöm még egyszer azoknak az előadóknak, akik vállalkoztak arra, hogy a saját nemzetiségük civil egyesületeinek és kulturális egyesületeinek a kérdéskörében ma itt tájékoztatókat tartottak. Köszönöm szépen a szószólóknak az aktív részvételt. Amennyiben nincsen további kérdés vagy hozzáfűznivaló - ha van, akkor természetesen azt még várjuk -, akkor ezt a napirendet le fogom zárni.

Még egyszer felteszem a kérdést, hogy akar-e még valaki e kérdéskörben szólni. (*Sianos Tamás jelentkezik.*) Akkor ezt viszont meg kell szavaztatnunk. Kérdezem az albizottság tagjait, hogy megadjuk-e a szót Tamásnak. (*Szavazás.*) Egyhangúlag megadtuk a szót. Tessék parancsolni.

SIANOS TAMÁS elnök (Hellasz Görög-Magyar Kulturális Egyesület): Nagyon rövid leszek. A kisebb nemzetiségek tanárképzését, úgy érzem, Magyarországon kell megoldani. A Görögországból érkező tanároknál egy kis gond tapasztalható, ugyanis ha Görögországban tüntetnek, akkor ők is tüntetnek itt, Magyarországon, ha különböző ünnepek vannak Görögországban, akkor ők megtartják, a mi ünnepeinket viszont kevésbé. Egy nagyon, hogy mondjam, súlyos dolog, hogy nem szívesen mennek vidékre. Mi Tatabányán a görög faluba, Szentendrére és ide-oda küldjük a tanárokat, de nem szívesen mennek oda. Ezért mondom, hogy az országon belül kell megoldani.

A másik kérdés. Szeretném elmondani, hogy amikor a parlamentben egyedül voltál, akkor képviseltem a görög irodát és a görög szószólót. Tényleg egyedül voltál akkor, és ezt sajnálom.

ELNÖK: Köszönjük szépen. Amennyiben nincs további kérdés és észrevétel, akkor az első napirendi pontot lezárom.

Kérdezem az albizottság tagjait, hogy az egyebek címszó alatt valakinek valamilyen tájékoztatnivalója, kérdeznivalója van-e. (*Jelzésre:*) Ritter Imre szószólótársamnak adom meg a szót.

Egyebek

RITTER IMRE német nemzetiségi szószóló: Köszönöm szépen. Röviden szeretném jelezni, hogy évek óta nagyon komoly probléma a nemzetiségi pedagógusképzés és a nemzetiségi pedagógusok megtartása. Két hete az Országos Német Önkormányzat a közgyűlésén részletesen áttekintette ezt. Csak egyetlen adatot hadd mondjak! Csak Pest megyében a 41 német nemzetiségű óvodában 59 német nemzetiségi óvodapedagógus hiányzik, a 48 nemzetiségi általános iskolában pedig 41 pedagógus. Csak Pest megyében 100 csak német nemzetiségű pedagógus az, aki hiányzik.

Indulásra szeretnék összeállítani a nemzetiségi óvodapedagógusképzésre egy komplex programot a meghirdetéstől a képzésen, megtartáson át mindenre kiterjedően. Ennek remélhetőleg másfél-két héten belül lesz egy olyan indító munkaanyaga, amivel kapcsolatban szeretnék majd valamennyi érintett nemzetiséggel leülni, hogy a téli szünetben tovább lehessen gondolni mindenkinek a saját helyzetét figyelembe véve, hogy február végéig össze tudjunk hozni egy olyan komplett anyagot, aminek a költségvetési dolgait már a 2018. évi költségvetés előkészítésénél is figyelembe tudjuk venni. Csak azért szólok, hogy elindul egy ilyen másfél-két héten belül, és ami addigra elindul gondolatébresztőnek, mindenki meg fogja kapni, és még karácsony előtt szeretnék egy egyeztetést minden érintett nemzetiséggel. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönjük szépen. Ritter Imre tájékoztatója összecseng a mi elképzeléseinkkel is. Mindenképpen egy sarkalatos kérdésről van szó. Vissza fogunk rá térni. Köszönjük a német nemzetiségi közösségnek, ha megosztja az

indító gondolatait velünk is. Köszönjük szépen. *(Jelzésre:)* Koranisz Laokratisz görög szószóló úr kért szót.

KORANISZ LAOKRATISZ görög nemzetiségi szószóló: Köszönöm a szót. Elnök asszony mondta, hogy szóljunk, ha van valamilyen bejelentésünk. Mi, görögök - mint szószólói kabinet - holnap a Hungária szállodában tartunk egy kongresszust vagy tájékoztatást. Meghívtunk minden civil szervezetet görög részről és az önkormányzatokat, hogy vegyenek részt. Ott lesz az EMMI-től és a Pályázatkezelőtől is valaki, hogy adjanak tájékoztatást a civil szervezeteknek, hogy hogyan tudnak pályázni eredményesen. Ennyi. Ha valakinek kedve van, és van ideje, ez 14 órakor kezdődik a Hotel Hungáriában.

ELNÖK: Az a kérdésem, hogy van-e még valakinek valamilyen kérdése, észrevétele az egyebek címszó alatt. *(Nincs jelzés.)*

Szeretném tájékoztatni az albizottság tagjait, illetve a jelenlévőket, hogy a szlovén nagykövetség viszont a jövő héten pénteken, 9-én, 19 órakor a Mátyás templomban egy adventi koncertet ad. Tisztelettel hívnak és várnak minden, a művészetek iránt érdeklődőt, és nyilván az adventi lelki épülést is nagyon jól szolgálják ezek a programok. Mindenkinek ott a helye, aki időt tud rá szakítani.

Az ülés berekesztése

Amennyiben nincs további kérdés és észrevétel, úgy nagy tisztelettel megköszönöm mindenkinek az aktív részvételét a mai albizottsági ülésen. Az ülést ezennel lezárom. Köszönöm szépen a nemzetiségek bizottsága munkatársainak a segítő munkáját is.

(Az ülés befejezésének időpontja: 12 óra 22 perc)

Kissné Köles Erika
az albizottság elnöke

Jegyzőkönyvvezető: Vicai Erika